

Nr 11—12.

Warszawa, dn. 1 czerwca 1935 r. Ogóln. zbioru Nr 632—633.

WYDAWCA: W imieniu Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych—Prezes Rady Związku inż. **Piotr Drzewiecki**.
Redaktor odpowiedzialny inż. **Maurycy Chorzewski**.

REDAKCJA i ADMINISTRACJA: **Warszawa, ul. Traugutta 4, tel. 594-26**. Adres telegr.: „**Metalowcy—Warszawa**”.

Prenumerata wynosi z przesyłką w kraju: zł 5 kwartalnie. Numer pojedynczy zł. 1.—

TREŚĆ NUMERU: Pomnik Marszałka Józefa Piłsudskiego. — Zwyczajne Zgromadzenie Walne członków Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych. — Posiedzenie Rady Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych. — Kronika związkowa. — Sprawozdanie z działalności Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych za rok 1934. — Kronika. — Wiadomości z zagranicy. — Ceny.

PAŃSTWOWE ZAKŁADY INŻYNIERJI

Biblioteka P. M. „Ursus”

POMNIK MARSZAŁKA JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO

Prezydjum Centralnego Związku Przemysłu Polskiego powzięło w dniu 15 maja r. b. następującą uchwałę:

„Prezydjum Centralnego Związku Przemysłu Polskiego na uroczystym zebraniu z udziałem przedstawicieli zrzeszonych organizacji w dniu 15 maja 1935 r. jednomyślnie powzięło uchwałę — wezwać przemysł do złożenia jednego miliona złotych na budowę pomnika w stolicy Państwa Wskrzesicielowi Ojczyzny Pierwszemu Marszałkowi Polski — Józefowi Piłsudskiemu, inicjując w ten sposób dzieło, w którego realizacji weźmie bezwątpienia udział cały naród”.

Zawiadamiając o powyższej uchwale swoje organizacje branżowe, Centralny Związek Przemysłu Polskiego dołącza następujące uwagi:

„Uchwała powyższa spotkała się już z bardzo szczerem uznaniem ze strony miarodajnych czynników rządowych. Znajduje też ona niezmiernie sympatyczny oddźwięk nie tylko w samym przemyśle, lecz również i wśród jego pracowników, a także wśród innych warstw społeczeństwa.

Przed powzięciem uchwały Prezydjum narażowało się z przedstawicielami poszczególnych większych gałęzi przemysłu co do możliwości zrealizowania uchwały i co do przewidywanego udziału poszczególnych gałęzi w pokryciu jednego miliona

złotych. W wyniku narad Prezydjum doszło do wniosku, że cały przemysł bezwątpienia doceni wagę i znaczenie tej inicjatywy i że punktem ambicji poszczególnych gałęzi przemysłowych, oraz poszczególnych przedsiębiorstw będzie jaknajszybsze złożenie niezbędnych sum.

Według prowizorycznych obliczeń, dokonanych na zebraniu Prezydjum, jest rzeczą pożądaną, aby udział w Funduszu Budowy Pomnika stanowił 5% sum, subskrybowanych w swoim czasie na Pożyczkę Narodową.

Podajemy Wpanom tę normę jako orientacyjną i nie wstępimy, że organizacja Wpanów dołoży ze swej strony wszelkich starań do tego, aby zrzeszone w niej przedsiębiorstwa nie pozostały w tyle za innymi i wpłaciły na Fundusz sumy odpowiadające powyższej normie.

Odnośne wpłaty prosimy dokonywać na rachunek: „Centralny Związek Przemysłu Polskiego Fundusz Budowy Pomnika Marszałka Piłsudskiego“, bądź w Banku Handlowym w Warszawie, bądź w Powszechnym Banku Związkowym w Polsce“.

Zarząd Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych solidaryzuje się w zupełności z inicjatywą Prezydjum Centralnego Związku Przemysłu Polskiego i poleca tę sprawę najpilniejszej uwadze i najbardziej serdecznej opiece wszystkich członków P. Z. P. M.

ZWYCZAJNE ZGROMADZENIE WALNE CZŁONKÓW POLSKIEGO ZWIĄZKU PRZEMYSŁOWCÓW METALOWYCH

W czwartek dn. 13 czerwca 1935 r. o godzinie 20-ej w lokalu Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych w Warszawie, ul. Traugutta 4, odbędzie się zwyczajne Walne Zgromadzenie P. Z. P. M. z następującym porządkiem obrad:

1. Otwarcie Zgromadzenia przez Prezesa Rady oraz wybór przewodniczącego, sekretarza i skrutatorów.

2. Zatwierdzenie protokołu Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia z dn. 4 grudnia 1934 r.

3. Sprawozdanie z działalności Związku za 1934 rok.

4. Bilans na dzień 31 grudnia 1934 r., sprawozdanie Komisji Rewizyjnej i udzielenie absolutorjum Radzie i Zarządowi.

5. Wybory członków Rady oraz członków Komisji Rewizyjnej.

6. Przyznanie dodatkowych kredytów na rok bieżący wobec rozszerzenia zakresu prac Związku.

7. Sprawa urządzenia Wystawy przemysłu metalowego przetwórczego w Warszawie w 1936 r.

8. Sprawy bieżące.

9. Wnioski członków.

Powyższe Zgromadzenie Walne na podstawie art. 34 Statutu zwołane jest w jednym terminie i będzie prawomocne bez względu na liczbę członków obecnych.

POSIEDZENIE RADY POLSKIEGO ZWIĄZKU PRZEMYSŁOWCÓW METALOWYCH.

W czwartek dn. 13 czerwca r. b. o godz. 18-ej w lokalu Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych w Warszawie, Traugutta 4, odbędzie się posiedzenie Rady Związku z następującym porządkiem obrad:

1. Zatwierdzenie protokołu posiedzenia z dn. 20 lutego 1935 r.

2. Sprawozdanie dyrekcji z działalności za czas od 20 lutego do 31 maja 1935 r.

3. Stan finansowy na dzień 1 czerwca 1935 r.

4. Sprawy będące przedmiotem obrad zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Członków P.Z.P.M. w dn. 13 czerwca 1935 r.

5. Sprawozdanie członków Rady o stanie przemysłu metalowego w oddziałach i grupach zawodowych Związku.

6. Sprawy bieżące.

7. Wnioski członków.

Członkowie Rady, którzy nie będą mogli przybyć na posiedzenie powyższe, proszeni są o zakomunikowanie pisemnie informacji odnośnie p. 5, będących podstawą oświadczeń składanych Rządowi i wiadomości ogłaszanych w prasie o stanie przemysłu metalowego.

KRONIKA ZWIĄZKOWA

1. Zarząd Związku przystąpił do utworzenia Grupy wytwórni części automobilowych. Fabryki, które zamierzałyby przystąpić do tej grupy, są prośzone o wydelegowanie swych przedstawicieli na pierwsze posiedzenie konstytucyjne Grupy w dn. 11 czerwca r. b. o godz. 18 w lokalu Związku (Warszawa, ul. Traugutta 4).

2. Zgłosiły przystąpienie do Związku Państwowe Zakłady Inżynierji i Fitznerowska Fabryka Śrub i Nitów w Siemianowicach.

3. Posiedzenie Zarządu P. Z. P. M. odbyło się d. 20 maja. Posiedzenie zagał Prezes P. Drzewiecki przemówieniem poświęconem ś. p. Marszałka Józefa Piłsudskiego, które zebrani wysłuchali stojąc.

Zarząd rozważał między innymi sprawę urządzenia wystawy w Warszawie na jesieni 1936 r. pod hasłem: „Udział przemysłu metalowego przetwórczego w życiu gospodarczem Kraju“. Po zbadaniu tej sprawy będzie ona zreferowana Walnemu Zgromadzeniu. Postanowiono wziąć udział w utworzeniu Polskiego Instytutu dla walki z korozją metali.

Komunikat Wydziału Eksportowego P. Z. P. M.

W celu ułatwienia uzyskania pomocy finansowej przez firmy prowadzące handel zagraniczny został utworzony w Banku Gospodarstwa Krajowego fundusz ulgowych kredytów eksportowych.

Kredyt ten może być udzielony poszczególnej firmie najwyżej na 6 miesięcy do wysokości zł. 50 000.

Ulgowy ten kredyt może się wyrazić:

1) w formie zaliczek do wysokości 60% (w drodze wyjątku i więcej) pod faktury lub dokumenty przewozowe na towary przeznaczone na eksport w wypadkach, gdy firma nie posiada informacji o importerze, lub gdy cieszy się dobrą opinią, a nie rozporządza dostatecznymi środkami obrotowymi.

2) w formie 100% dyskonta weksli importera—weksli pochodzących z dokonanych rzeczywiście transakcyj lub też

3) w formie zaliczki pod towar gotowy do eksportu i definitywnie sprzedany, jednakże znajdujący się chwilowo na składzie.

Dla uzyskania kredytu eksporter powinien się zwrócić z umotywowanym podaniem, popartym fakturami lub dokumentami przewozowymi bezpośrednio do Banku Gospodarstwa Krajowego (wydział kredytów zagranicznych, pokój Nr. 130), który w przeciągu 2—3 dni zdecyduje sprawę ewentualnego udzielenia kredytu.

W wypadkach potrzeby kredytu ponad 50 000 zł. lub eksportu do krajów, w których obowiązują ograniczenia dewizowe, musi być uzyskana zasadnicza zgoda Państwowego Instytutu Eksportowego i Międzyministerjalnej Komisji Popierania Eksportu.

Oprocentowanie tych kredytów pobierane będzie w wysokości każdorazowej stopy Banku Polskiego plus efektywne koszty obce lub Banku Gosp. Kraj., związane z temi transakcjami, jak: porto, depesze i t. p., co wynieść może nie więcej jak 2%₀₀.

Wszelkich wyczerpujących informacji i ułatwień w powyższych sprawach udzielić może zainteresowanym wydział eksportowy Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych.

S P R A W O Z D A N I E

Z DZIAŁALNOŚCI

POLSKIEGO ZWIĄZKU PRZEMYSŁOWCÓW METALOWYCH

Z A R O K 1 9 3 4 .

I.

STATYSTYKA ZWIĄZKOWA.

Rok 1934 upłynął w Polsce pod znakiem dalszej poprawy wprawdzie bardzo powolnej, której pierwsze oznaki od r. 1929 dały się zauważyć w roku 1933. Stan zatrudnienia w przemyśle wykazuje pewien wzrost. Poniżej podajemy cyfry ogólnej ilości robotników, zatrudnionych w zakładach przemysłowych, liczących od 20 robotników wzwyż. Cyfry te zaczerpnięte zostały z „Wiadomości Statystycznych” Głównego Urzędu Statystycznego oraz danych Centralnego Związku Przemysłu Polskiego. Oznaczają one ilości robotników, zatrudnionych w grudniu każdego roku w każdym z wymienionych przemysłów przetwórczych.

Przemysł	Ilość wszystkich zatrudnionych				Rok 1934 w % roku 1928
	w r. 1928	w r. 1932	w r. 1933	w r. 1934	
Włókienniczy	178.021	94.915	112.913	121.767	68,4
Metalowy	97.655	44.396	47.543	57.311	58,7
Spożywczy	81.362	38.602	40.972	39.746	48,9
Drzewny	48.586	24.051	27.861	29.178	60,1
Chemiczny	38.133	25.775	26.753	30.994	81,3
Papierniczy	13.598	9.876	10.273	12.305	90,5
Budowlany	32.854	5.526	6.727	5.868	17,9

Jak widać z tego zestawienia, przemysł metalowy przetwórczy w 1934 roku zachował w dalszym ciągu swoje drugie miejsce co do ilości robotników bez uwzględnienia warsztatów wojskowych i kolejowych, które ze względu na swój charakter, powinny być też zaliczone do przemysłu metalowego przetwórczego.

Stan zatrudnienia poprawił się w wyżej wymienionych przemysłach z wyjątkiem przemysłu spożywczego i budowlanego. W zestawieniu z rokiem 1933 największa poprawa zarysowała się w przemyśle papierniczym ok. 20% i metalowym ok. 20%, dalej chemicznym ok. 16%.

W stosunku do roku 1928 najwyższy spadek zatrudnienia wykazuje w dalszym ciągu przemysł budowlany (82,1%) na drugim miejscu idzie przemysł spożywczy (51,1), a na trzecim przemysł metalowy (41,3), który jeszcze w roku ubiegłym był na drugim miejscu.

Następne zestawienie obejmuje liczby robotników, pracujących w tymże czasie w poszczególnych przemysłach pełny tydzień;

Przemysł	Ilość pracujących pełny tydzień				Rok 1934 w % roku 1928
	w r. 1928	w r. 1932	w r. 1933	w r. 1934	
Włókienniczy	147.035	29.596	56.544	57.860	39,3
Metalowy	84.416	24.120	33.149	45.021	53,3
Spożywczy	74.451	23.755	25.061	31.498	42,3
Drzewny	44.158	15.349	16.890	21.401	48,5
Chemiczny	30.193	16.903	20.308	21.566	71,5
Papierniczy	11.558	5.566	7.490	9.068	78,4
Budowlany	29.025	3.411	4.433	6.142	21,2

Pod tym względem również najbardziej ucierpiał przemysł budowlany, potem włókienniczy, spożywczy i drzewny. Przemysł metalowy jest tutaj dopiero na piątym miejscu.

W 1934 roku przemysł metalowy przetwórczy liczył 663 czynne zakłady, zatrudniające 20 robotników i wyżej. Liczba robotników, zatrudnionych w fabrykach zrzeszonych w Polskim Związku Przemysłowców Metalowych, wynosiła przeciętnie w 1934 roku 39 010.

Polski Związek Przemysłowców Metalowych liczył w grudniu 1934 roku 14 oddziałów i XII zasadniczych grup zawodowych (w r. ub. 13 oddziałów i XI grup), przybył mianowicie oddział kresowy, do którego zaliczono dwie nowe fabryki członkowskie oraz utworzono grupę XII okrętową w której wyodrębniono Stocznnię Gdyńską.

Dawne grupy zawodowe uległy stopniowo zróżniczkowaniu, tak że w roku 1934 mamy następujące specjalne grupy, które w niżej podanej statystyce związkowej za rok sprawozdawczy zostały włączone do grup zasadniczych:

- Grupa Fabryk Lin z grupy Drotu i Gwoździ
- „ Opakowań Błazanych z grupy Wyrobów Żelaznych
- „ Rowerów z grupy Maszynowej,
- „ Producentów Narzędzi z Grupy Narzędzi i Wyrobów Precyzyjnych,
- „ Wytwórni Obrabiarek z grupy Maszynowej.

Niżej podane tablice, zestawione na podstawie liczb z ankiety dorocznej, przeprowadzonej przez Zarząd Związku wśród fabryk stowarzyszonych po upływie roku kalendarzowego, dają obraz stanu tych fabryk w końcu roku 1934.

Tablica Nr. 1 wykazuje wzrost liczby robotników, zatrudnionych w zakładach związkowych w końcu roku sprawozdawczego z 33 132 na 38 540. Dotychczas od 1928 roku liczba robotników, zatrudnionych w przemyśle metalowym, systematycznie

Tablica Nr 1.

Stan w dniu 31 grudnia 1934 r.

Nr	O D D Z I A Ł Y	Siedziba oddziału	I L O Ś Ć				C) Średnia ilość robotników w 1 zakładzie	
			A) Zakładów		B) Robotników		1933	1934
			1933	1934	1933	1934		
1	Warszawski	Warszawa . .	108	102	10755	11649	100	114
2	Podwarszawski	14	14	1214	1633	87	117
3	Łódzko-Kaliski	Łódź	23	22	2336	2556	101	116
4	Kujawsko-Płocki	Włocławek . .	8	7	472	335	59	48
5	Radomsko-Kielecki	Radom	18	18	3482	4871	193	271
6	Dąbrowski	Sosnowiec . .	20	20	3968	4627	198	231
7	Lubelski	Lublin	4	4	734	752	184	188
8	Lwowski	Lwów	6	5	235	214	39	43
9	Krakowski	Kraków	6	6	1074	1406	179	234
10	Poznańsko-Pomorski	Poznań	22	23	3327	4021	151	175
11	Cieszyński	Bielsko	14	14	2540	2858	181	204
12	Górnośląski	Katowice . . .	9	8	1904	2396	211	299
13	Gdański	Gdańsk	5	5	1091	1180	218	236
14	Kresowy	—	2	—	42	—	21
	Razem		257	250	33132	38540	129	154

Tablica Nr 2.

Stan w dniu 31 grudnia 1934 r.

Nr	G R U P Y	I L O Ś Ć				C) Średnia ilość robotników w 1 zakładzie	
		A) Zakładów		B) Robotników		1933	1934
		1933	1934	1933	1934		
I	Maszynowa	78	74	14389	15101	184	204
II	Maszyn i narzędzi rolniczych . .	26	24	765	769	29	32
III	Elektrotechniczna	11	12	1720	1954	156	163
IV	Narzędzi i wyrobów precyz. . . .	21	20	1176	1562	56	78
V	Odlewni	24	25	2736	2737	114	110
VI	Wyrobów kotlarskich	6	4	347	363	58	91
VII	Urządzeń zdrowotnych	4	3	239	279	60	93
VIII	Wyrobów żelaznych	40	39	5212	6350	130	163
IX i X	Wyrobów metalowych	35	36	4907	7568	140	210
XI	Drutu i gwoździ	12	12	1641	1650	137	138
XII	Okrętowa	—	1	—	207	—	207
	Razem	257	250	33132	38540	129	154

spadała i dopiero w 1934 roku po raz pierwszy zanotowano poprawę, wynoszącą w stosunku do roku poprzedniego 16,3%.

Poniżej podajemy dla ilustracji kolejne liczby zatrudnionych w fabrykach związkowych robotników z końca każdego z sześciu lat ubiegłych.

1929 r. 1930 r. 1931 r. 1932 r. 1933 r. 1934 r.

Ilość robotników w fabrykach związkowych	73.133	55.195	41.024	36.970	33.132	38.540
Spadek lub wzrost %-wy w stosunku do roku poprzedniego	—	—24,5%	—25,7	—9,9%	—10,4%	+16,3%

W stosunku do rekordowej liczby 83.631 zatrudnionych w 1928 r. liczba robotników w 1934 r. stanowiła 46%. Średnia liczba robotników zatrudnionych w fabrykach zrzeszonych w r. 1934, którą otrzymuje się z podziału sumy robotników ze wszystkich list płacy przez ilość list płacy w ciągu tego roku, wyniosła 39.010 i w stosunku do roku poprzedniego wzrosła o 17%.

Tablica Nr. 2 podaje stan zatrudnienia w latach 1933 i 1934 pod względem ilości robotników w poszczególnych grupach zawodowych. Wykazuje ona w 1934 roku we wszystkich grupach bez wyjątku wzrost zatrudnienia przy jednoczesnym spadku liczby zakładów w grupach: maszynowej z 78 na 74,

maszyn i narzędzi rolniczych z 26 na 24, wyrobów precyzyjnych z 21 na 20: kotłarni z 6 na 4, urządzeń zdrowotnych z 4 na 3 i wyrobów żelaznych z 40 na 39. Największy wzrost liczby zatrudnionych robotników w r. 1934 w stosunku do roku poprzedniego wykazały grupy: wyrobów metalowych o 54,2%, narzędzi i wyrobów precyzyjnych o 32,9% i wyrobów żelaznych o 22%. Średnia liczba robotników, przypadająca na jedną fabrykę, podniosła się we wszystkich grupach z wyjątkiem grupy odlewni, w której ze 114 obniżyła się na 110; ogólnie dla wszystkich grup liczba ta podniosła się ze 129 na 154.

Wzrost całkowitej ilości robotników o 16,3% w ciągu roku rozkładał się bardzo nierównomiernie na poszczególne oddziały Związku i poszczególne grupy zawodowe. Widzimy to z następujących zestawień wzrostu i spadku ilości robotników w liczbach procentowych:

<i>O d d z i a ł y</i>	<i>Wzrost + Spadek -</i>
Warszawski	+ 8,3%
Podwarszawski	+ 34,5 "
Łódzko-Kaliski	+ 9,4 "
Kujawsko-Płocki	- 29,0 "
Radomsko-Kielecki	+ 39,9 "
Dąbrowski	+ 16,6 "
Lubelski	+ 2,5 "
Lwowski	- 9,0 "
Krakowski	+ 31,0 "
Poznańsko-Pomorski	+ 21,0 "
Cieszyński	+ 12,5 "
Górnośląski	+ 25,8 "
Gdański	+ 8,2 "
Kresowy	-

Ogółem + 16,3%

<i>G r u p y</i>	<i>Wzrost + Spadek -</i>
Maszynowa	+ 5,0%
Maszyn i narzędzi rolniczych	+ 0,5 "
Elektrotechniczna	+ 13,6 "
Narzędzi i wyrobów precyzyjn.	+ 32,9 "
Odlewni	0
Wyrobów kotlarskich (wyląc.)	+ 4,6 "
Urządzeń zdrowotnych	+ 17,0 "
Wyrobów żelaznych	+ 22,0 "
Wyrobów metalowych	+ 54,2 "
Drotu i gwoździ	+ 0,6 "
Okrętowa	-

Ogółem + 16,3%

Drugim kryterjum do oceny stanu zatrudnienia jest ilość przepracowanych robotniko-godzin. Dane te dla roku 1934, dotyczące przemysłu metalowego przetwórczego, znajdujemy w tabelicy Nr. 3, która podaje przeciętną roczną przepracowanych przez fabryki związkowe w 1934 roku robotniko-godzin w % stanu liczbowego ze stycznia 1929 roku, przyjętego za 100, według grup zawodowych. Wskaźniki procentowe zostały obliczone na podstawie danych, zawartych w kwestionariuszach Głównego Urzędu Statystycznego, z których jeden egzemplarz fabryki nadsyłają pod adresem Związku.

Z tabelicy Nr. 3 wynika, że przeciętnie w 1934 roku ogólny spadek faktycznego zatrudnienia w naj-

Wskaźniki procentowe przepracowanych robotniko-godzin w fabrykach P. Z. P. M. p/g grup zawodowych

Tabela Nr 3.

GRUPY ZAWODOWE	Sty- czeń	PRZECIĘTNE ROCZNE				
	1929	1930	1931	1932	1933	1934
Maszynowa . . .	100	70	56	47	37	40
Maszyn i narz. rol.	100	39	21	14	12	16
Elektrotechniczna	100	63	44	34	35	47
Narz. i wyr. prec.	100	75	97	71	60	72
Odlewni	100	81	58	35	53	73
Wyrobów kotlar- skich (wylączenie)	100	66	30	30	46	56
Urządzeń zdrowot.	100	56	42	33	34	39
Wyrob. żelaznych	100	61	47	43	42	50
Wyrob. metalow.	100	95	83	63	53	64
Drotu i gwoździ .	100	68	58	42	46	54
Ogółem prze- ciętnie . . .	100	71,5	54,7	44,0	39,5	46,4

bardziej miarodajnych fabrykach związkowych wyniósł w porównaniu ze styczniem 1929 roku 53,6%, co stanowi dalszą poprawę w stosunku do takiegoż spadku w r. 1933, określonego na 60,5%. Poprawę tę obserwujemy stopniowo w ciągu całego roku sprawozdawczego; zarysowuje się ona najbardziej w grupie IV wyrobów precyzyjnych oraz w grupie V odlewni. Najgorzej sytuacja przedstawia się nadal w grupie maszyn i narzędzi rolniczych.

Tabela Nr. 4 jest przejrzystym zestawieniem szczegółowych danych z pierwszych dwóch tablic, wykazującym podział terytorjalny i jednocześnie zawodowy Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych pod względem ilości fabryk (F) i robotników (R) w dniu 31 grudnia 1934 roku.

Widzimy z niej, że największym siedliskiem przemysłu metalowego przetwórczego w Polsce jest jej stolica Warszawa zarówno pod względem ilości zakładów, jak i ilości robotników, po niej następuje pod względem ilości robotników Oddział Radomsko-Kielecki, trzecie miejsce zajmuje Oddział Dąbrowski, który co do ilości fabryk znajduje się na drugim miejscu. Czwarte miejsce pod względem ilości robotników zajmuje Oddział Poznańsko-Pomorski, poczem idą kolejno Oddziały: Cieszyński, Łódzko-Kaliski, Górnośląski, Podwarszawski, Krakowski, Gdański, Lubelski, Kujawsko-Płocki, Lwowski i Kresowy.

Najliczniejszą grupą pod względem ilości zakładów i ilości robotników jest stale grupa maszynowa skupiająca się w Warszawie. Następne miejsce pod względem ilości robotników zajmuje grupa wyrobów metalowych, której głównym siedliskiem jest również Warszawa. Na trzecim miejscu znajduje się grupa wyrobów żelaznych z głównym siedliskiem w Oddziale Dąbrowskim.

Tablica Nr 4.

Ilość fabryk zrzeszonych w P. Z. P. M. i ilość robotników w dniu 31 grudnia 1934 roku

Grupy	1		2		3		4		5		6		7		8		9		10		11		12		13		14		RAZEM			
	F	R	F	R	F	R	F	R	F	R	F	R	F	R	F	R	F	R	F	R	F	R	F	R	F	R	F	R	F	R		
ODDZIAŁY																																
I. Maszynowa . . .	31	4512	4	711	12	1373	—	—	1	660	3	417	1	622	2	40	2	879	5	1795	6	869	5	2117	1	1082	1	24	74	15101		
II. Masz. i narz. roln.	—	—	5	196	—	—	5	93	2	52	1	26	3	130	1	98	—	—	7	174	—	—	—	—	—	—	—	—	24	765		
III. Elektrotechnicz.	6	1070	—	—	1	33	1	192	—	—	—	—	—	—	—	—	1	330	2	231	1	98	—	—	—	—	—	12	1954			
IV. Narz. i wyrz. prec.	9	496	2	239	—	—	—	—	2	347	—	—	—	—	1	41	—	—	3	215	—	—	2	204	1	20	—	20	1562			
V. Odlewni . . .	7	191	1	45	2	35	—	—	9	1001	2	53	—	—	—	—	—	—	1	1132	2	262	—	—	—	1	18	25	2737			
VI. Wyrz. kolarskich	2	69	—	—	—	5	—	—	—	—	1	289	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	363			
VII. Urządzeń zdrow.	2	215	—	—	1	64	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	279		
VIII. Wyrz. żelazn.	19	1486	2	442	3	119	—	—	1	1173	7	1844	—	—	—	—	1	152	1	12	3	1074	—	—	2	48	—	39	6350			
IX i X. Wyrz. metal.	22	3288	—	—	2	927	—	—	1	1603	2	760	—	—	1	35	1	40	3	255	2	555	1	75	1	30	—	36	7568			
XI. Drutu i gwoździ	4	322	—	—	—	—	1	50	2	35	4	1238	—	—	—	—	1	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12	1650			
XII. Okrętowa . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	207		
RAZEM . . .	102	11649	14	1633	22	2556	7	335	18	4871	20	4627	4	752	5	214	6	1406	23	4021	14	2858	8	2396	5	1180	2	42	250	38540		

Wielkość fabryk pod względem ilości zatrudnionych robotników

Tablica Nr 5.

Fabryki z ilością robotników	O D D Z I A Ł Y														O g ó ł e
	1 Warszawski	2 Pod- warszawski	3 Łódzko- Kaliszki	4 Kujawsko- Płocki	5 Radomsko- Kielecki	6 Dąbrowski	7 Lubelski	8 Lwowski	9 Krakowski	10 Poznańsko- Pomorski	11 Cieszyński	12 Górnoląski	13 Gdański	14 Kresowy	
Nieczynne 0	3	1	1	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	8
do 50	48	5	13	5	10	1	2	3	2	13	3	1	4	2	112
51— 100	22	1	3	1	1	3	—	1	1	3	5	3	—	—	44
101— 200	16	4	1	1	—	5	1	—	1	4	—	2	—	—	35
201— 300	7	2	2	—	1	5	—	—	—	1	2	—	—	—	20
301— 400	1	1	—	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	5
401— 500	1	—	1	—	—	2	—	—	—	—	2	—	—	—	6
501— 600	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2	—	—	—	3
601— 700	—	—	—	—	1	2	1	—	—	—	—	—	—	—	4
701— 800	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
801— 900	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1
901—1000	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	4
1001—1500	2	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	1	—	5
1501—2000	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	2
	102	14	22	7	18	20	4	5	6	23	14	8	5	2	250

**Obroty w tysiącach złotych w roku 1934, osiągnięte przez fabryki związkowe
ze sprzedaży swoich wyrobów**

Tablica Nr 6.

GRUPY ZAWODOWE	O D D Z I A Ł Y														R A Z E M
	1 Warszawski	2 Pod- warszawski	3 Łódzko- Kaliszki	4 Kujawsko- Płocki	5 Radomsko- Kielecki	6 Dąbrowski	7 Lubelski	8 Lwowski	9 Krakowski	10 Poznańsko- Pomorski	11 Cieszyński	12 Górnoląski	13 Gdański	14 Kresowy	
I. Maszynowa	49052	3162	8808	—	5980	2347	5962	362	11666	11848	9025	22732	9277	296	140517
II. Maszyn i narz. roln.	—	1197	—	963	414	178	652	672	—	1556	—	—	—	—	5632
III. Elektrotechniczna	16547	—	203	1491	—	—	—	—	4102	3626	—	—	—	—	25969
IV. Narzędzi i wyr. prec.	5874	1093	—	—	1879	—	—	238	—	1512	—	1570	159	—	12325
V. Odlewni	2231	149	237	—	7873	306	—	—	—	7104	2663	—	—	374	20937
VI. Wyrobów kotlar.	536	—	52	—	—	4028	—	—	—	—	—	—	—	—	4616
VII. Urządzeń zdrowot.	2766	—	963	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3729
VIII. Wyrobów żelaznych	11316	1918	1331	—	5645	15618	—	—	1082	417	9452	—	439	—	47218
IX i X. Wyrobów metal.	42982	—	8267	—	16302	4180	—	356	407	1542	9270	763	305	—	84374
XI. Drutu i gwoździ	7262	—	—	644	451	10101	—	—	—	—	—	—	—	—	18758
XII. Okrętowa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	581	—	—	—	—	584
R A Z E M	138566	7519	19861	3098	38544	37058	6614	1628	17257	23189	30410	25065	10180	670	364659

Tablica Nr 7.

Nr	O D D Z I A Ł Y	O b r ó t w tysiącach złotych	
		1933	1934
1	Warszawski	141 141	138 566
2	Radomsko-Kielecki	21 022	38 544
3	Dąbrowski	33 962	37 058
4	Cieszyński	24 032	30 410
5	Poznańsko-Pomorski	26 319	28 189
6	Górnośląski	14 131	25 065
7	Łódzko-Kaliski	16 596	19 861
8	Krakowski	18 243	17 257
9	Gdański	9 150	10 180
10	Podwarszawski	10 788	7 519
11	Lubelski	5 725	6 614
12	Kujawsko-Płocki	3 467	3 098
13	Lwowski	1 233	1 628
14	Kresowy	—	670
	Ogółem	325 809	364 659

Tablica Nr 8.

Nr	NAZWA GRUPY	O b r ó t w tysiącach złotych	
		1933	1934
1	Maszynowa	142 952	140 517
2	Wyrobow metalowych	60 953	84 374
3	Wyrobow żelaznych	41 843	47 218
4	Elektrotechniczna	20 906	25 969
5	Odlewni	16 340	20 937
6	Dru tu i gwoździ	19 546	18 758
7	Narzędzi i wyrobów precyzyjn.	11 286	12 325
8	Maszyn i narzędzi rolniczych	4 813	5 632
9	Wyrobow kotlarskich	4 248	4 616
10	Urządzeń zdrowotnych	2 922	3 729
11	Okrętowa	—	584
	Ogółem	325 809	364 659

Tablica Nr 9.

Świętówki z powodu braku zamówień

O D D Z I A Ł Y	A) Ilość zakładów, które odpowiedziały na ankietę	B) Średnia liczba robotników w tych zakładach	C) Suma straconych dni roboczych	D) Średnia ilość dniówek straconych na 1-go robotnika	E) Stosunek procentowy dni straconych do 290 dni roboczych w roku
1 Warszawski	68	8600	28489	3,3	1,1
2 Podwarszawski	7	938	16858	18,0	6,2
3 Łódzko - Kaliski	15	2481	11582	4,7	1,6
4 Kujawsko - Płocki	3	266	12557	47,2	16,3
5 Radomsko-Kielecki	10	4255	162552	38,2	13,2
6 Dąbrowski	16	3789	43809	11,6	4,0
7 Lubelski	3	632	182	0,3	0,1
8 Lwowski	—	—	—	—	—
9 Krakowski	3	981	113563	115,8	39,9
10 Poznańsko-Pomorski	18	3758	14672	3,9	1,3
11 Cieszyński	11	2919	35653	12,2	4,2
12 Górnośląski	4	1756	—	—	—
13 Gdański	1	1024	—	—	—
14 Kresowy	2	42	551	13,1	4,5
Ogółem	161	31441	440468	14,0	4,8

Wielkość fabryk związkowych pod względem ilości zatrudnionych w nich robotników w dniu 31 grudnia 1934 roku ilustruje tablica Nr. 5. Wskazuje ona, że fabryk zatrudniających powyżej 2000 robotników w 1934 roku również nie było (ostatnio notowano w 1932 roku 3 takie fabryki). Powyżej 1501 do 2000 robotników zatrudniały dwie fabryki, a mianowicie: Sp. Akc. H. Cegielski w Poznaniu, oraz Tow. Starachowickich Zakładów Górniczych, S. A.

w Starachowicach. Powyżej 1001—1500 robotników zatrudniało 5 fabryk. Na 250 fabryk zrzeszonych było zatem w roku sprawozdawczym 7 fabryk, zatrudniających powyżej 1000 robotników w każdej z nich (w 1933 roku było takich fabryk — 6); fabryk, zatrudniających powyżej 100 robotników, było 86 (w r. 1933 — 72); o ilości robotników do 100 włącznie było 156 (w r. 1933 — 169); fabryk nieczynnych było w 1934 r. — 8 (w 1933 r. — 16).

Tablica Nr. 6 zawiera dane o obrotach w tysiącach złotych, osiągniętych przez fabryki związkowe ze sprzedaży swoich wyrobów w roku sprawozdawczym, z podziałem na grupy zawodowe i oddziały terytorjalne. W celu przeprowadzenia porównania z rokiem poprzednim, podane są liczby obrotów w tysiącach złotych w następnych dwóch tablicach, z których tablica Nr. 7 wskazuje kolejność wysokości obrotów w roku 1934 podług oddziałów, zaś tablica Nr. 8 — także kolejność podług grup zawodowych. W ostatnich dwóch tablicach, obok rubryki dla roku 1934, podana jest rubryka odpowiednich cyfr dla roku 1933.

Przeglądając cyfry obrotów tych tablic widzimy, że znów po raz pierwszy od szeregu lat obrót roczny wszystkich fabryk zrzeszonych wzrósł z sumy 325.809.000 złotych do sumy 364.659.000 złotych, czyli o 11,9% podczas gdy jeszcze w roku 1933 w stosunku do roku 1932 spadek wyniósł 21,9%.

Średni obrót roczny na 1 robotnika w całym przemyśle metalowym wyniósł w r. 1934 około 9.500 złotych, podczas gdy w roku 1933 wypadło średnio około 8.700 złotych.

Przyczyną tego nieznaczego wzrostu była mniejsza ilość straconych dni roboczych, która, jak wskazuje tablica 9, wyniosła 440.468 dni, a zatem zmniejszyła się w stosunku do roku 1933 o 215.878 dni roboczych.

W roku sprawozdawczym ilość strajków w fabrykach metalowych utrzymała się mniej więcej na poziomie roku 1933. Czas trwania strajków wyniósł ogółem w 11 zakładach 124 dni, przyczem suma straconych dni roboczych wyniosła 20.527, podczas gdy w roku 1929 dała ona cyfrę 167.623 dni roboczych, w r. 1930 — 48.558, w r. 1931 — 6.049, w r. 1932 — 24.601, a w r. 1933 — 18.256.

Tablica Nr. 9 wykazuje stratę dniówek roboczych w ciągu 1934 r. z powodu braku zamówień. Strata ta wyniosła 440.468 dni roboczych wobec takież straty w r. 1933 — 656.346 dni roboczych.

Tablica Nr. 10 podaje wysokość podatku przemysłowego od obrotu, zapłaconego przez fabryki zrzeszone w oddziałach i grupach P. Z. P. M. w roku 1934. Ogólna suma tego podatku wyniosła w 1934 r. 7.970 000 zł., co w stosunku do sumy 7.823.000 zł., wpłaconej przez fabryki związkowe w roku poprzednim, oznacza wzrost 1,9%, podczas gdy w roku 1933 w stosunku do roku 1932 suma wpłaconego podatku spadła o 22,9%.

Kwoty wpłacone z tytułu podatku od obrotu w poszczególnych oddziałach i grupach Związku w roku sprawozdawczym w porównaniu z latami 1929, 1932 i 1933 podają następujące dwa zestawienia, ułożone dla r. 1934 według kolejnej wysokości wpłaconych sum:

Oddziały	Suma podatku od obrotu w tys. złotych			
	r. 1929	r. 1932	r. 1933	r. 1934
1. Warszawski	7.814	4.747	3.558	3.114
2. Radomsko Kielecki	2.341	1.147	706	1.006
3. Dąbrowski	2.617	1.169	752	879
4. Poznańsko-Pomorski	2.792	736	651	622
5. Cieszyński	1.185	414	452	558
6. Łódzko-Kaliski	952	323	376	490
7. Krakowski	1.371	745	437	414
8. Górnośląski	1.070	374	365	381
9. Podwarszawski	416	177	255	207
10. Lubelski	443	228	166	176
11. Kujawsko Płocki	442	49	52	59
12. Lwowski	242	35	53	50
13. Kresowy	—	—	—	14

Wysokość podatku przemysłowego od obrotu w 1934 roku (w tysiącach złotych)

Tablica Nr 10.

GRUPY ZAWODOWE	O D D Z I A Ł Y														RAZEM
	1 Warszawski	2 Pod- warszawski	3 Łódzko- Kaliski	4 Kujawsko- Płocki	5 Radomsko- Kielecki	6 Dąbrowski	7 Lubelski	8 Lwowski	9 Krakowski	10 Poznańsko- Pomorski	11 Cieszyński	12 Górnośląski	13 Gdański	14 Kresowy	
I. Maszynowa	1186	87	281	—	165	60	151	10	311	275	120	313	—	6	2965
II. Masz. i narz. roln.	—	42	—	11	12	6	25	24	—	43	—	—	—	—	163
III. Elektrotechniczna	375	—	—	36	—	—	—	—	82	92	—	—	—	—	585
IV. Narz. i wyr. prec.	146	30	—	—	82	—	—	7	—	39	—	49	—	—	353
V. Odlewni	42	2	5	—	222	—	—	—	—	131	73	—	—	8	483
VI. Wyr. kotlarskich	11	—	1	—	—	86	—	—	—	—	—	—	—	—	98
VII. Urządzeń zdrow.	63	—	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	79
VIII. Wyrobów żelaz.	262	46	31	—	115	399	—	—	11	9	211	—	—	—	1084
IX-X. Wyrob. metal.	862	—	156	—	401	88	—	9	10	33	154	19	—	—	1732
XI. Drotu i gwoździ	167	—	—	12	9	240	—	—	—	—	—	—	—	—	428
XII. Okrętowa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
RAZEM	3114	207	490	59	1006	879	176	50	414	622	558	381	—	14	7970

Składki do Ubezpieczalni Społecznej za pracowników umysłowych, wpłacone przez fabryki związkowe w roku 1934 (w tysiącach złotych) *)

Tablica Nr 11.

GRUPY ZAWODOWE	O D D Z I A Ł Y														RAZEM
	1 Warszawski	2 Pod- warszawski	3 Łódzko- Kaliski	4 Kujawsko- Płocki	5 Radomsko- Kielecki	6 Dąbrowski	7 Lubelski	8 Lwowski	9 Krakowski	10 Poznańsko- Pomorski	11 Cieszyński	12 Górnośląski	13 Gdański	14 Kresowy	
I. Maszynowa . . .	476	65	139	—	50	60	105	4	166	192	84	146	200	—	1687
II. Maszyn i narz. roln.	—	11	—	10	2	3	5	12	—	29	—	—	—	—	72
III. Elektrotechniczna .	213	—	3	11	—	—	—	—	46	42	5	—	—	—	320
IV. Narzędzi i wyr. prec.	76	3	—	—	14	—	—	2	—	17	—	20	1	—	133
V. Odlewni	11	1	3	—	85	1	—	—	—	44	20	—	—	1	166
VI. Wyrobów kotlar. .	3	—	—	—	—	73	—	—	—	—	—	—	—	—	76
VII. Urządzeń zdrowot.	30	—	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	39
VIII. Wyrobów żelaznych	117	15	16	—	46	112	—	—	7	1	103	—	2	—	419
IX—X. Wyrobów metal. .	358	—	34	—	250	25	—	4	2	13	52	7	1	—	746
XI. Drutu i gwoździ .	35	—	—	7	4	102	—	—	—	—	—	—	—	—	148
XII. Okrętowa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	—	—	—	—	7
RAZEM . . .	1319	95	204	28	451	376	110	22	221	345	264	173	204	1	3813

*) Tablica obejmuje: ubezpieczenie chorobowe, emerytalne i na wypadek braku pracy.

Składki do Ubezpieczalni Społecznej za robotników, wpłacone przez fabryki związkowe w roku 1934 (w tysiącach złotych) *)

Tablica Nr 12.

GRUPY ZAWODOWE	O D D Z I A Ł Y														RAZEM
	1 Warszawski	2 Pod- warszawski	3 Łódzko- Kaliski	4 Kujawsko- Płocki	5 Radomsko- Kielecki	6 Dąbrowski	7 Lubelski	8 Lwowski	9 Krakowski	10 Poznańsko- Pomorski	11 Cieszyński	12 Górnośląski	13 Gdański	14 Kresowy	
I. Maszynowa . .	1046	110	297	—	104	100	159	7	263	395	221	635	911	2	4250
II. Masz. i narz. roln.	—	24	—	14	6	6	11	18	—	41	—	—	—	—	120
III. Elektrotechniczna	252	—	5	27	—	—	—	—	46	49	12	—	—	—	391
IV. Narz. i wyr. prec.	145	27	—	—	31	—	—	4	—	30	—	30	4	—	271
V. Odlewni	44	5	8	—	194	6	—	—	—	181	49	—	—	2	488
VI. Wyr. kotlarskich	14	—	—	—	—	64	—	—	—	—	—	—	—	—	78
VII. Urządzeń zdrow.	39	—	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	52
VIII. Wyrobów żelaz.	270	47	21	—	119	291	—	—	17	3	215	—	9	—	992
IX-X. Wyrob. metal. .	861	—	235	—	526	74	—	7	4	32	142	15	5	—	1901
XI. Drutu i gwoździ	121	—	—	8	7	213	—	—	1	—	—	—	—	—	350
XII. Okrętowa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26	—	—	—	—	26
RAZEM .	2792	213	579	49	987	754	170	36	331	757	638	680	929	4	8919

Tablica obejmuje: ubezpieczenie chorobowe, emerytalne i od nieszczęśliwych wypadków.

*) Liczby oznaczają obie części wpłat — od przedsiębiorstw i robotników — razem.

Składki na Fundusz Bezrobocia, wpłacone przez fabryki związkowe w 1934 r.
(w tysiącach złotych) *)

Tablica Nr 13.

GRUPY ZAWODOWE	O D D Z I A Ł Y														RAZEM
	1 Warszawski	2 Pod- warszawski	3 Łódzko- Kaliski	4 Kujawsko- Płocki	5 Radomsko- Kielecki	6 Dąbrowski	7 Lubelski	8 Lwowski	9 Krakowski	10 Poznańsko- Pomorski	11 Cieszyński	12 Górnośląski	13 Gdański	14 Kresowy	
I. Maszynowa . . .	174	21	50	—	17	14	25	2	39	61	39	76	—	—	518
II. Masz. i narz. roln.	—	5	—	2	1	2	2	3	—	7	—	—	—	—	22
III. Elektrotechniczna	41	—	1	5	—	—	—	—	10	8	2	—	—	—	67
IV. Narz. i wyr. prec.	25	5	—	—	7	—	—	1	—	6	—	6	—	—	50
V. Odlewni	8	1	1	—	34	1	—	—	—	29	8	—	—	1	83
VI. Wyr. kotlarskich	2	—	—	—	—	9	—	—	—	—	—	—	—	—	11
VII. Urządzeń zdrow.	8	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
VIII. Wyrobów żelaz.	61	8	3	—	19	60	—	—	4	—	34	—	—	—	189
IX—X. Wyrobów metal.	150	—	39	—	85	12	—	2	1	7	17	2	—	—	315
XI. Drutu i gwoździ	21	—	—	1	2	36	—	—	—	—	—	—	—	—	60
XII. Okrętowa . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	5
RAZEM . . .	490	40	96	8	165	134	27	8	54	123	100	84	—	1	1330

*) Liczby oznaczają obie części wpłat — od przedsiębiorstw i robotników — razem.

PAŃSTWOWE ZAKŁADY INŻYNIERJI
Biblioteka F. M. „Ursus”

Składki na Fundusz Pracy, wpłacone przez fabryki związkowe w roku 1934 (w tysiącach złotych)

Tablica Nr 14.

GRUPY ZAWODOWE	O D D Z I A Ł Y														R A Z E M
	1 Warszawski	2 Pod- warszawski	3 Łódzko- Kaliski	4 Kujawsko- Płocki	5 Radomsko- Kielecki	6 Dąbrowski	7 Lubelski	8 Lwowski	9 Krakowski	10 Poznańsko- Pomorski	11 Cieszyński	12 Górnośląski	13 Gdański	14 Kresowy	
I. Maszynowa . . .	243	33	79	—	23	23	38	2	66	94	50	111	—	—	762
II. Maszyn i narz. rol.	—	6	—	5	1	2	3	4	—	10	—	—	—	—	31
III. Elektrotechniczna	73	—	1	6	—	—	—	—	20	15	3	—	—	—	118
IV. Narzędzi i wyr. prec.	38	6	—	—	3	—	—	1	—	10	—	8	—	—	66
V. Odlewni	8	1	2	—	40	1	—	—	—	35	9	—	—	1	97
VI. Wyrobów kotlar.	2	—	—	—	—	20	—	—	—	—	—	—	—	—	22
VII. Urządzeń zdrowot.	8	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11
VIII. Wyrobów żelazn. .	62	11	6	—	28	77	—	—	6	1	47	—	—	—	238
IX i X. Wyrob. metal. .	208	—	45	—	124	14	—	2	1	8	30	4	—	—	436
XI. Drutu i gwoździ .	27	—	—	3	2	54	—	—	—	—	—	—	—	—	86
XII. Okrętowa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	5
RAZEM .	669	57	136	14	221	191	41	9	93	178	139	123	—	1	1872

Grupy	Suma podatku od obrotu w tys. złotych			
	r. 1929	r. 1932	r. 1933	r. 1934
1. Maszynowa	11.309	5.207	3.507	2.965
2. Wyrobów metalowych	3.300	1.614	1.239	1.732
3. Wyrobów żelaznych .	2.582	1.185	1.049	1.084
4. Elektrotechniczna . .	1.096	646	541	585
5. Odlewni	1.302	403	396	483
6. Drotu i gwoździ . . .	762	535	455	428
7. Narzędzi i wyr. precyz.	256	238	338	353
8. Maszyn i narz. roln.	1.224	82	119	163
9. Wyrobów kotlarskich	520	152	94	98
10. Urządzeń zdrowotnych	339	82	85	79

Wobec zastąpienia instytucji Kas Chorych przez Ubezpieczalnię Społeczne, oraz zmiany systemu obliczania świadczeń, dane, dotyczące ubezpieczeń społecznych za rok sprawozdawczy, podajemy w zmienionym od dotychczasowego układzie.

Tablica Nr. 11 podaje sumy wpłacone przez fabryki związkowe w r. 1934 do Ubezpieczalni Społecznej za pracowników umysłowych, przyczem zawiera ubezpieczenie chorobowe, emerytalne i na wypadek braku pracy. Obejmuje ona obie części wpłat t. j. zarówno sumy należne od pracodawców, jak i sumy przypadające od pracowników. Sumy te wyniosły łącznie w roku sprawozdawczym 3.813.000 złotych.

Tablica Nr. 12 podaje sumy wpłacone przez fabryki związkowe w r. 1934 do Ubezpieczalni Społecznej za robotników, przyczem obejmuje: ubezpieczenie chorobowe, emerytalne i od nieszczęśliwych wypadków. Liczby oznaczają również obie części wpłat od przedsiębiorstw i robotników łącznie. Wpłaty te wyniosły w roku sprawozdawczym 8.919.000 złotych.

Tablica Nr. 13 podaje sumy wpłat na Fundusz Bezrobocia za robotników; wyniosły one ogółem w roku sprawozdawczym 1 330 000 złotych Składki na Fundusz Pracy, podane w tablicy Nr. 14, wyniosły w roku sprawozdawczym 1.872.000 zł.

W sumie wszystkie ubezpieczenia społeczne kosztowały fabryki związkowe w roku sprawozdawczym 15 934.000 złotych (Tablica Nr. 15). W roku 1933 ubezpieczenia społeczne (bez wydatków na Kasy Chorych za pracowników umysłowych) wyniosły sumę 9.580.000 złotych. Łącznie zaś z Kasą Chorych pracowników umysłowych (1 664 000 złotych) — 11 244.000 złotych. Wynika z tego, że wskutek wzrostu w 1934 r. ilości zatrudnionych robotników, ale przede wszystkim z powodu reorganizacji ubezpieczeń świadczenia socjalne wzrosły w r. 1934 w porównaniu z rokiem poprzednim o 42%.

Ubezpieczenia Społeczne wpłacone ogółem przez fabryki związkowe w roku 1934

(w tysiącach złotych)

Tablica Nr 15.

GRUPY ZAWODOWE	O D D Z I A Ł Y														RAZEM
	1 Warszawski	2 Pod- warszawski	3 Łódzko- Katolski	4 Kujawsko- Płocki	5 Radomsko- Kielecki	6 Dąbrowski	7 Lubelski	8 Lwowski	9 Krakowski	10 Poznańsko- Pomorski	11 Cieszyński	12 Górnośląski	13 Gdański	14 Kresowy	
I. Maszynowa	1939	229	565	—	194	197	327	15	534	742	394	968	1111	2	7217
II. Maszyn i narz. roln. .	—	46	—	31	10	13	21	37	—	87	—	—	—	—	245
III. Elektrotechniczna . .	579	—	10	49	—	—	—	—	122	114	22	—	—	—	896
IV. Narz. i wyr. precyz. .	284	41	—	—	55	—	—	8	—	63	—	64	5	—	520
V. Odlewni	71	8	14	—	353	9	—	—	—	289	85	—	—	5	834
VI. Wyrobów kotlarskich	21	—	—	—	—	166	—	—	—	—	—	—	—	—	187
VII. Urządzeń zdrowot. .	85	—	27	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	112
VIII. Wyrobów żelaznych	510	81	46	—	212	540	—	—	34	5	399	—	11	—	1838
IX—X. Wyrob. metalowych	1577	—	353	—	985	125	—	15	8	60	241	28	6	—	3398
XI. Drotu i gwoździ . .	204	—	—	19	15	405	—	—	1	—	—	—	—	—	644
XII. Okrętowa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	43	—	—	—	—	43
RAZEM .	5270	405	1015	99	1824	1455	348	75	699	1403	1141	1060	1133	7	15934

II.

WALNE ZGROMADZENIA CZŁONKÓW P. Z. P. M. WŁADZE ZWIĄZKU. POSIEDZENIA RADY I ZARZĄDU.

Doroczne Zwyczajne Walne Zgromadzenie członków Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych, odbyło się w roku sprawozdawczym dnia 6 czerwca w lokalu Związku w Warszawie. Na Zgromadzeniu tem, któremu przewodniczył p. Kazimierz Gierdziejewski, dyrektor Fabryki Metalurgicznej Państwowych Zakładów Inżynierji, wysłuchano sprawozdania Rady z działalności Związku w r. 1933, przyjęto do wiadomości protokół Komisji Rewizyjnej, oraz zatwierdzono bilans i rachunek wpływów i wydatków na dzień 31 grudnia 1933 r., wreszcie dokonano wyborów uzupełniających członków Rady w myśl artykułu 29 Statutu Związku, jak również wyboru Komisji Rewizyjnej. Prócz tego Zgromadzenie uchwaliło utworzenie przy Związku specjalnej Komisji i referatu do spraw bezpieczeństwa w przemyśle metalowym, której przewodniczącym został p. Waclaw Czajkowski, właśc. f. Waclaw Czajkowski i S-ka w Warszawie. Oprócz tego zwyczajnego Walnego Zgromadzenia odbyło się w roku 1934 jedenaście Nadzwyczajnych Walnych Zgromadzeń członków P. Z. P. M., a mianowicie:

Pierwsze dn. 9 marca w Warszawie w lokalu Związku pod przewodnictwem p. W. Rudniewskiego, Komisarza Wyborczego do Izby Przemysłowo-Handlowej w Warszawie, w celu dokonania uzupełniającego wyboru Rady do wymienionej Izby. Radcą tym wybrany został p. Emil Landsberg, dyrektor Warszawskiej Sp. Akc. Budowy Parowozów w Warszawie.

Drugie dn. 30 kwietnia w Krakowie w lokalu Izby Przemysłowo-Handlowej w Krakowie, pod przewodnictwem p. inż. Jana Hampla, Komisarza Wyborczego do Izby Przemysłowo-Handlowej w Krakowie, w celu dokonania uzupełniającego wyboru radcy do wymienionej Izby. Radcą tym wybrany został jednomyślnie do końca 1934 r. inż. Ludwik Dyduch, dyrektor S. A. L. Zieleniewski i Fitzner-Gamper w Krakowie.

Dnia 4 grudnia w Warszawie w lokalu Związku odbyło się 8 walnych Zgromadzeń, każde pod przewodnictwem właściwego komisarza wyborczego, na których dokonano wyboru 14 Radców do ośmiu następujących Izb Przemysłowo-Handlowych: Warszawskiej — p. p. Mieczysława Górskiego, Stanisława Jana Okolskiego i Leopolda Wellisza; Łódzkiej — p. p. Juliusza Milkera; Poznańskiej — p. Seweryna Samulskiego; Gdyńskiej — p. T. Gayczaka; Sosnowieckiej — p. p. Otmara Kwiecińskiego i Edmunda Zieleniewskiego; Krakowskiej — p. p. Jerzego Buzka i Ludwika Dyducha; Lubelskiej — p. p. T. Kujawskiego i R. Łaskiewicza; Katowickiej — p. p. Alfreda Bartelmussa i K. Kieszkowskiego.

Wreszcie ostatnie — jedenaste — Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie odbyło się również w dniu 4 grudnia w Warszawie w lokalu Związku, pod przewodnictwem p. dyr. Kazimierza Gierdziejewskiego i było poświęcone rozpatrzeniu przedstawionego przez Radę sprawozdania z działalności Związku za

11 miesięcy 1934 roku, zatwierdzeniu planu działania Związku na rok następny, oraz projektu budżetu na r. 1935. Budżet ten z jednej strony w związku z poprawą stanu zatrudnienia w przemyśle metalowym, a z drugiej — ze względu na rozszerzenie prac Związku przy rokowaniach o traktaty handlowe, oraz na rozwój działalności szeregu grup, został nieco zwiększony. Poza tem Zgromadzenie uchwaliło przyjąć wniosek Komisji P. Z. P. M., ażeby dla spraw związanych z nauką w przemyśle, prowadzić w Związku rejestrację umów o naukę w przemyśle metalowym przetwórczym, powołać komisje egzaminacyjne dla uczniów, oraz wprowadzić jednolity formularz do zawierania umów o naukę w przemyśle metalowym.

Władze Związku. Wybory uzupełniające członków Rady na miejsce ustępujących po 3 letniej kadencji, dokonane przez Zwyczajne Walne Zgromadzenie z dn. 6 czerwca 1934 r., stosownie do art. 4 Statutu Związku, ustaliły skład Rady P. Z. P. M. na r. 1934/35, jak wskazuje niżej zamieszczona lista, w której nazwiska członków Rady są uszeregowane według lat wyboru, ze wskazaniem przy każdym siedziby zakładów przemysłowych, reprezentowanych przez poszczególnych członków Rady. Reprezentacja w Radzie poszczególnych ośrodków przemysłu metalowego, uwzględnia jak i przedtem, znaczenie tych ośrodków na podstawie ilości zatrudnionych robotników i różniczkowanie przemysłu metalowego według grup zawodowych w skupieniach terytorjalnych.

*Członkowie Rady na rok 1934/35**Z wyboru 1932 r.*

1. Bartelmuss Alfred — Bielsko,
2. Buzek Jerzy — Węgierska Górka,
3. Klarner Czesław — Starachowice,
4. Kon Maks — Łódź,
5. Macherski Zdzisław — Radomsko,
6. Milker Juljusz — Łódź,
7. Samulski Seweryn — Poznań,
8. Staboszewicz Antoni — Sosnowiec,
9. Umiasztowski Henryk — Warszawa — Okęcie,
10. Wellisz Leopold — Chrzanów,
11. Woszczyński Waclaw — Warszawa,
12. vacat (po ś. p. Witoldzie Otto, zm. 28.IX 1934 r.)

Z wyboru 1933 r.

13. Banachiewicz Ignacy — Zawiercie,
14. Czajkowski Waclaw — Warszawa,
15. Darowski Ludwik — Sosnowiec,
16. Jagodziński Zbigniew — Grudziądz,
17. Kwieciński Otmar — Kielce,
18. Kręglewski Adam — Warszawa,
19. Landsberg Emil — Warszawa,
20. Mirowski Józef — Kraków,
21. Piotrowski Jan — Warszawa,
22. Surzycki Stanisław — Katowice.
23. Włodek Gustaw — Mińsk Mazowiecki,
24. vacat (po ś. p. Stanisławie Janie Okolskim, zm. 4.II-1935 r.,

Z wyboru 1934 r.

25. Ambrożewicz Stanisław — Warszawa,
26. Drzewiecki Piotr — Warszawa,
27. Dunin-Ślepsć Antoni — Gdynia,
28. Jankowski Maksymilian — Bydgoszcz,
29. Myciński Lucjan — Zgoda.
30. Przanowski Stefan — Warszawa, Głowno,
31. Skibiński Leon — Białogon
32. Weinschenck Fedor — Bielsko,
33. Wertheim Gustaw — Warszawa,
34. Voellnagel Emil — Warszawa,
35. vacat,
36. vacat.

Z kooptacji.

37. Blauth Tadeusz — Warszawa,
38. Dangel Józef — Katowice.
39. Komorowski Jerzy — Warszawa,
40. Raczyński Kazimierz — Starachowice,
41. Rytel Zygmunt — Warszawa,
42. Zieleniewski Edmund — Sosnowiec.

Komisję Rewizyjną na rok 1934/35, wybraną przez Walne Zgromadzenie dn. 6 czerwca 1934 r., tworzą p. p. Tadeusz Blauth i Stanisław Młodzianowski z Warszawy, Leopold Serog z Bielska, Edward Macher z Poznania i Kazimierz Wretowski z Katowic.

Zarząd P. Z. P. M., wybrany na posiedzeniu Rady w dniu 4 grudnia 1934 r. na 2-letnią kadencję (art. 2 regulaminu Rady), stanowili następujący członkowie Rady: Prezes Rady i Zarządu p. inż. Piotr Drzewiecki, Wiceprezesi — p. p. Stefan Przanowski, inż. Jerzy Buzek i ś. p. inż. Stanisław Jan Okolski; członkowie Zarządu — p. p. Józef Dangel, inż. Antoni Dunin-Ślepsć, Adam Kręglewski, Antoni Słaboszewicz, Leopold Wellisz i inż. Gustaw Włodek.

Rada P. Z. P. M. odbyła w okresie sprawozdawczym 5 posiedzeń zwyczajnych, na których omawiano sprawy bieżące i przygotowywano wniosek na Walne Zgromadzenia oraz wysłuchiowano perjurycznych sprawozdań członków Rady o stanie zrzeszonego przemysłu metalowego w poszczególnych jego działach i okręgach. Sprawozdania te służyły za podstawę oświadczeń, składanych rządowi, oraz wiadomości ogłaszanych w prasie o stanie przemysłu metalowego. Posiedzenia Rady odbyły się w terminach: 9 marca, 7 maja, 6 czerwca, 24 września i 4 grudnia z udziałem przeciętnie 17 osób

W ciągu roku 1934 Rada przyjęła w poczet członków Związku 9 fabryk; natomiast w tymże czasie skreślono z listy członków uchwałą Walnego Zgromadzenia 16 fabryk na skutek ich likwidacji, oraz niepłacenia składek członkowskich. W ten sposób ilość członków P. Z. P. M., która z początkiem roku 1934 wynosiła 259 fabryk, w końcu tegoż roku obniżyła się do liczby 252 fabryk.

Posiedzeń Zarządu Związku odbyło się w okresie sprawozdawczym 12. Zrzeszony przemysł metalowy poniósł w okresie sprawozdawczym, podobnie jak w roku 1933, niezwykle bolesne straty przez śmierć szeregu najwybitniejszych swoich przedsta-

wicieli, z pośród których wspomnieć musimy w pierwszym rzędzie o ś. p. prof. Stanisławie Janie Okolskim, Wiceprezesie Rady i Zarządu Związku, aczkolwiek data Jego zgonu przypada na dz. 4 lutego 1935 r. Zmarły w pełni sił ś. p. prof. Okolski był jednym z założycieli i głównym organizatorem Związku, którym kierował aż do ostatniej chwili. Niezwykłe zasługi Zmarłego i Jego wielostronna działalność, zostały oświetlone w prasie stołecznej i w organie Związku „Przemysł Metalowy“, który cały swój Nr. 3 z dn. 9 II-1935 r. poświęcił pamięci ś. p. prof. Stanisława Jana Okolskiego. W przemówieniach nad grobem, oprócz zasług na polu gospodarzem i społecznym, podkreślano niezwykle zalety charakteru i serca ś. p. Zmarłego, które zjednały Mu wszystkich, którzy z Nim współpracowali. Rada P. Z. P. M. uczciła uroczystie pamięć i zasługi ś. p. Prezesa Okolskiego, zawieszając podobiznę Zmarłego w sali posiedzeń w lokalu Związku.

Oprócz ś. p. Profesora Stanisława Jana Okolskiego, zmarli w roku sprawozdawczym ś. p. Kazimierz Ambrożewicz, wieloletni zasłużony Członek Rady i Zarządu i Prezes Oddziału Warszawskiego P. Z. P. M., dyrektor i współwłaściciel f. Wł. Ambrożewicz i S-ka w Warszawie; ś. p. inż. Julian Weliński, Członek Rady P. Z. P. M., dyrektor Belgijskiej Sp. Akc. Warszawskiej Fabryki Drutu, Szyftów i Gwoździ w Warszawie; ś. p. inż. Witold Otto, Członek Rady P. Z. P. M., dyrektor Fabryki Naczyń Emaljowanych „Olkusz“, S. A. w Olkuszu; ś. p. inż. Stefan Skoczyński, członek Zarządu i dyrektor Zakładów Elektro-Mechanicznych Rohn-Zieliński, licencja Brown-Boveri w Warszawie; ś. p. Edward Weigt, prezes Zarządu S. A. St. Weigt i S-ka w Łodzi.

III.

DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZKU.

Sprawy organizacyjne.

W roku sprawozdawczym kontynuowano prace nad uporządkowaniem rynku odlewniczego, zapoczątkowane w roku 1933 przez ożywienie działalności Grupy Odlewni przy P. Z. P. M. Po zebraniu od wszystkich odlewni żeliwa w Polsce materiału informacyjnego i jego opracowaniu, zwołano pierwsze Organizacyjne Zebranie Odlewni, które odbyło się dn. 29 stycznia. Na zebraniu tem poinformowano obecnych o rezultatach przeprowadzonych prac, odczytano projekt regulaminu Grupy Odlewni, ustalono formy porozumienia, uchwalono utworzenie biura organizacyjnego, oraz dokonano wyboru 3 komisji, którym zlecono prowadzenie dalszych prac. Właściwa działalność Grupy Odlewni P. Z. P. M., już przeorganizowanej z dawnej Grupy V. oraz wybory władz przypadają już na okres roku 1935 i będą uwzględnione w następnym sprawozdaniu.

Z dziedziny odlewnictwa wspomnieć trzeba również o V światowym Kongresie Odlewnictwa, który odbył się w roku sprawozdawczym w Filadelfji w dn. 22 — 26 października. Wzięło w nim udział Koło Odlewników przy Stow. Techników Polskich w Warszawie, przyczem polską organizację odlewniczą reprezentował zamieszkujący w Stanach Zjednoczonych inż. W. Kosicki.

Grupa Producentów Narzędzi, utworzona przy P. Z. P. M. w roku 1933, zgodnie ze swoim programem prowadziła w roku sprawozdawczym dalsze prace nad rozbudową przemysłu narzędziowego. W dziale propagandy wydano po raz drugi rozszerzone wydawnictwo „Spis Narzędzi Krajowej Produkcji na 1934 r.“, rozpoczęto wydawnictwo pod nazwą „Wiadomości Grupy Producentów Narzędzi“, które w nakładzie od 5000 — 10000 egzemplarzy rozsyłano bezpłatnie do przedsiębiorstw przemysłowych, kupiectwa i inżynierów, zorganizowano zbiorowe udziały przemysłu narzędziowego w Targach Poznańskich i Lwowskich, ogłoszono szereg artykułów i notatek o polskim przemyśle narzędziowym. Dział statystyczny Grupy prowadził stałą miesięczną statystykę produkcji narzędzi w Polsce i statystykę handlu zagranicznego. W dziale normalizacji opracowano normy na pilniki i omówiono wytyczne normalizacji gwintowników.

Grupa współpracowała przy zbieraniu materiałów dla rokowań traktatowych, oraz prowadziła prace nad racjonalizacją produkcji narzędzi. Poza tem opracowano i wprowadzono wspólny znak towarowy na wyroby członków Grupy. Grupa stale udzielała informacji zarówno odbiorcom, jak i fabrykom projektującym podejmowanie produkcji narzędzi. Prezesem Grupy Producentów Narzędzi w r. 1934 był p. Jan Piotrowski, sekretarzem generalnym p. Stefan Gruchała.

W roku sprawozdawczym uruchomiono również działalność Grupy Fabryk Rowerów i Części Rowerowych. Przedstawiciele odnośnych fabryk odbyli zebranie organizacyjne, poczem zwołane w październiku Walne Zgromadzenie uchwaliło regulamin Grupy i wybrało Zarząd. Grupa Fabryk Rowerów i Części Rowerowych przystąpiła, między innymi, do prac normalizacyjnych, które doprowadziły do znormalizowania obręczy rowerowych. Komisja Normalizacyjna Grupy uznana została przez Polski Komitet Normalizacyjny za oficjalną Komisję P. K. N.

Prezydjum Grupy stanowią p.p.: inż. Henryk Landau — prezes, inż. Kazimierz Wretowski i dyr. Kazimierz Jaworski — wiceprezesi. Grupa zrzesza 32 fabryki rowerów i części rowerowych

Grupa Opakowań Blaszanych w związku z rokowaniami o traktat handlowy z Anglią brała w roku sprawozdawczym udział w konferencjach z delegacją przemysłowców angielskich, oraz współpracowała w bliskim kontakcie ze Związkiem Przemysłu Konserwowego w Polsce, nad podniesieniem zbytu konserw na rynku krajowym i zagranicznym.

Z pozostałych grup Grupa Obrabiarek odbyła szereg posiedzeń organizacyjnych, związanych z uruchomieniem Grupy. Oficjalne rozpoczęcie działalności przypada na 1935 rok. Wreszcie Grupa Fabryk Gwoździ i Drutu odbyła dwa zebrania w celu omówienia sytuacji rynkowej i wznowienia działalności Grupy, oraz w sprawie ponownego zorganizowania syndykatu fabryk drutu i gwoździ.

Komisja Bezpieczeństwa Pracy, utworzona uchwałą Walnego Zgromadzenia z dn. 6 czerwca (patrz cz. II), odbyła we wrześniu pierwsze posiedzenie organizacyjne, na którym ułożono program prac Komisji i ustalono wysłanie do członków Związku ankiety o ilości wypadków w fabrykach metalowych. Zebrany materiał pozwoli na opraco-

wanie w roku 1935 odpowiednich wniosków w tej sprawie.

Komisja do spraw związanych z nauką w przemyśle, zorganizowana przy P. Z. P. M. w roku sprawozdawczym, odbyła we wrześniu wstępne posiedzenie, na którym omawiano potrzebę zajęcia przez Związek stanowiska w sprawie umów o naukę w przemyśle w związku z nowym brzmieniem prawa przemysłowego. Ustalono wprowadzić w Związku jednolity schemat umów zawieranych o naukę w przemyśle. Zawieranie umów z uczniami rozpoczęło już w roku 1935.

Wreszcie mamy do zanotowania w roku sprawozdawczym utworzenie przy Związku Komisji Łomu Żeliwnego. Polski Związek Przemysłowców Metalowych został upoważniony do występowania w Ministerstwie Przemysłu i Handlu, oraz Skarbu o pozwolenia bezcłowego przywozu łomu żeliwnego dla wszystkich odlewni żeliwa w Polsce. Komisja rozpatruje zapotrzebowania odlewni na łom zarówno zagraniczny, jak i krajowy, a następnie rozdziela pozwolenia przywozu pomiędzy odlewnie.

W skład Komisji wchodzi po jednym przedstawiciel: Grupy Odlewni P. Z. P. M., Koła Odlewników przy Stow. Techników w Warszawie, Związku Polskich Hut Żelaznych, S. A. Zjednoczeni Polscy Przemysłowcy Metalowi, oraz jako przewodniczący delegat Rady P. Z. P. M. W roku sprawozdawczym przewodniczącym był ś. p. prof. Stanisław Jan Okolski.

W roku 1934 Komisja odbyła 5 posiedzeń, wydała 40 zaświadczeń na przywóz z zagranicy 20.235 tonn łomu żeliwnego.

Związek, tak jak w latach ubiegłych, współpracował w roku sprawozdawczym z Centralnym Związkiem Przemysłu Polskiego, oraz z Izbą Przemysłowo-Handlową w Warszawie.

W Centralnym Związku Przemysłu Polskiego uczestniczyli z wyboru następujący reprezentanci Związku, względnie przedstawiciele przemysłu metalowego:

w Prezydjum Rady C. Z. P. P. — ś. p. prof. Stanisław Jan Okolski.

w Radzie C. Z. P. P. — pp. Piotr Drzewiecki, Czesław Klarner, Emil Landsberg, ś. p. Stanisław Jan Okolski, Stefan Przanowski i Leopold Wellisz.

w Zarządzie C. Z. P. P. — pp. ś. p. S. J. Okolski i Kazimierz Pichelski.

w Komisji Pracy C. Z. P. P. — pp. ś. p. S. J. Okolski i K. Pichelski.

w Radzie Kartelowej przy C. Z. P. P. — pp. ś. p. S. J. Okolski i L. Wellisz.

w Prezydjum Grupy V C. Z. P. P. (obejmującej przemysł metalowy) — pp. ś. p. S. J. Okolski i K. Pichelski.

w Izbie Przemysłowo-Handlowej w Warszawie, jako Rady tej Izby, występowali pp. H. Brun, W. Brun, M. Chorzewski, P. Drzewiecki, P. Heilperin, K. Jenike, Cz. Klarner, E. Landsberg, J. Meyer, ś. p. S. J. Okolski, Z. Okoniewski, M. Porowski, S. Przanowski, A. Rotwand, L. Wellisz, A. Wieniawski, A. Wierzbicki i G. Włodek.

W liczbie radców prowincjonalnych Izb Przemysłowo-Handlowych znajdowali się również liczni przedstawiciele poszczególnych okręgów zrzeszonego przemysłu metalowego.

W Radzie Traktatowej przy Związku Izb Przemysłowo-Handlowych zasiadał ś. p. prof. S. J. Okolski. W roku sprawozdawczym działalność Rady Traktatowej była szczególnie ożywiona w związku z długotrwałymi rokowaniami o traktat handlowy z Anglią, w których ś. p. prof. S. J. Okolski brał wybitny udział. Jako zastępca ś. p. prof. Okolskiego uczestniczył również wielokrotnie w posiedzeniach Rady Traktatowej referent do spraw celnych P. Z. P. M. p. Leszek Sosnowski.

Sprawy zawodowe.

Sprawy zawodowe podzielić możemy na dwie zasadnicze kategorie: a) wystąpienia Związku w obronie interesów przemysłu metalowego do władz państwowych oraz do instytucji samorządu gospodarczego; b) prace bieżące, polegające z jednej strony na zbieraniu wszelkich materiałów z dziedziny przemysłu metalowego i opracowywaniu danych statystycznych, a z drugiej strony na informowaniu swych członków bądź zbiorowo przez okólniki, bądź indywidualnie, oraz udzielaniu poparcia poszczególnym członkom w ich wystąpieniach u władz.

W okresie sprawozdawczym Związek występował do szeregu ministerstw, a mianowicie w pierwszym rzędzie do Ministerstwa Przemysłu i Handlu, Skarbu, Komunikacji, Spraw Wojskowych, Opieki Społecznej; do Komisarjatu Rządu, Państwowej Rady Komunikacyjnej; z organizacyj gospodarczych — do Centralnego Związku Przemysłu Polskiego, Izby Przemysłowo-Handlowej, Rady Traktatowej przy Związku Izb Przemysłowo-Handlowych i t. d.

Do Ministerstwa Przemysłu i Handlu występowało przede wszystkim w sprawach celnych, które omawiamy osobno w następnym punkcie niniejszego sprawozdania, poza tem w sprawach bezcłowego przywozu łoża z zagranicy, w związku z utworzeniem przy P. Z. P. M. Komisji Łoża Żeliwnego, informując Ministerstwo o zapotrzebowaniu poszczególnych odlewni na łoża; między innymi występowało również o wyraźne rozgraniczenie wytworów hutniczych od wyrobów przemysłu metalowego przetwórczego.

W Ministerstwie Skarbu interwenjowano wielokrotnie o należyłą taryfikację całego szeregu specjalnych wyrobów metalowych.

Do Ministerstwa Komunikacji oraz do Państwowej Rady Komunikacyjnej występowano w sprawach ulg w taryfie przewozowej w związku z rewizją tejże, w sprawach zmiany nomenklatury niektórych punktów taryfy i tp.

Jednym z zagadnień, którym Związek poświęcał dużo starań, była sprawa oddłużenia fabryk w dziedzinie zaległych podatków i świadczeń oraz sprawa zmniejszenia ciężarów socjalnych. Rok sprawozdawczy był szczególnie ciężki dla fabryk w dziedzinie obciążeń socjalnych, o czym będzie mowa niżej, to też Związek brał żywy udział w posiedzeniach Komisji Pracy Centr. Zw. P. P., omawiając szereg trudności wynikłych z wprowadzenia ustawy scaleniowej.

Związek interwenjował przy opracowaniu przepisów wykonawczych do ustawy o oddłużeniu samorządów w celu obrony interesów przemysłu jako wierzyciela samorządowych instytucji.

Poza tem Związek współpracował ściśle w sprawach traktatowych z Radą Traktatową przy Związku Izb Przemysłowo-Handlowych.

Poza danymi, nadsyłanymi rokrocznie przez fabryki metalowe, w roku sprawozdawczym zebrano od członków drogą ankiet i okólników materiały dotyczące m. in.: a) trudności wynikłych dla przemysłu z powodu przeprowadzonej reformy ubezpieczeń społecznych, b) uregulowania zaległych należności z tytułu ubezpieczeń od wypadków, c) rewizji taryfy kolejowej, d) reformy świadectw przemysłowych i tp.

Sprawy celne.

W okresie sprawozdawczym ukazał się szereg nowych rozporządzeń i przepisów celnych w związku z wejściem w życie w dniu 31 października 1934 r. nowego prawa celnego. A więc wyszło nowe rozporządzenie o wydawaniu pozwoleń przywozu, ogłoszona została (a właściwie powtórzona) lista towarów zakazanych do przywozu, ogłoszone zostały cła wywozowe i wyjaśnienia do nich; zwrot cła został uregulowany 5 rozporządzeniami, podającymi stawki zwrotu cła i rozporządzeniem o postępowaniu przy zwrocie cel. Pięć rozporządzeń wprowadza zniżki celne na szereg wyrobów, surowców, półfabrykatów oraz maszyn w kraju niewyrabianych. Z ważnych przepisów celnych wydano przepisy wykonawcze do prawa celnego i tabelę tarową.

Sprawy celne zajmowały w działalności Związku w roku sprawozdawczym, jak i w roku poprzednim, jedno z pierwszych miejsc. Obejmowały one zagadnienia: traktatowe, zakazów przywozu i kontyngentów, eksportowe, dewizowe, taryfikacyjne i inne; dotyczyły zaś przede wszystkim szeregu państw, z którymi prowadzone były w okresie sprawozdawczym rokowania o zawarcie traktatów, względnie umów handlowych, a mianowicie: z Anglią, Danją, Czechosłowacją, Niemcami, Norwegią, Rosją i Łotwą. Poza tem dotyczyły one tych państw, które bądź wysunęły żądanie zniżek celnych, bądź wprowadziły ograniczenia krępujące eksport polski, wreszcie tych, do których eksport polski wymagał ułatwień. W tych sprawach referat celny Związku współpracował z zainteresowanymi w danej dziedzinie fabrykami związkowymi z jednej, a z Ministerstwem Przemysłu i Handlu lub z Radą Traktatową przy Związku Izb Przemysłowo-Handlowych z drugiej strony. Związek badał dezyderaty członków zainteresowanych i przedstawiał czynnikom rządowym lub Izbom należyście uzasadnione postulaty odnośnych gałęzi produkcji krajowej co do ochrony lub poparcia interesów.

Z rokowań o zawarcie traktatów handlowych na pierwszy plan wysuwają się rokowania z W. Brytanią, które ciągnęły się niemal przez cały rok 1934. Już w marcu przybyła do Polski delegacja angielskich przemysłowców, która odbyła z przedstawicielami Związku szereg konferencji, na których omawiano sprawę ożywienia stosunków handlowych pomiędzy Polską i Anglią. Następnie wyjeżdżał do Anglii wiceprezes Związku ś. p. prof. Stanisław Jan Okolski, biorąc żywy udział w rokowaniach. Ze względu na szczególne zainteresowanie angielskiego przemysłu metalowego i maszynowego naszym rynkiem, Związek musiał na podstawie bardzo

dokładnie opracowanych danych dążyć do możliwej obrony interesów przemysłu metalowego przetwórczego.

W związku z rokowaniami z Anglią Związek opracował spis silników spalinowych wyrabianych w Polsce.

Poza tem zakończone zostały uzupełniające rokowania ze Szwecją na temat zniżek celnych na maszyny.

W okresie sprawozdawczym weszły w życie: porozumienie celne z Rosją Sowiecką, a następnie z Rzeszą Niemiecką, przewidujące zwiększenie szeregu kontyngentów przywozowych, udostępnienie niektórych konwencyjnych zniżek celnych i podciągnięcie szeregu towarów pod procedurę obrotu kompensacyjnego.

Z wystąpień Związku do władz wymienić trzeba też energiczną interwencję Związku w sprawie koksu odlewniczego, dla którego niespodziewanie i nagle ogłoszony zakaz przywozu postawił odlewnie w trudnym położeniu, gdyż koks krajowy do celów odlewniczych w wielu wypadkach się nie nadaje. Poza tem Związek występował wielokrotnie w sprawie ograniczenia zbędnego importu, niewprowadzania zniżek celnych na maszyny wyrabiane w kraju, o umożliwienie przywozu półfabrykatów dla obrotu uszlachetniającego, uzyskanie zwiększenia i odpowiedniego rozdziału kontyngentów przywozowych lub wywozowych, wreszcie o wyraźne rozgraniczenie w rozporządzeniu o zwrocie cła wyrobów hutniczych od wyrobów przemysłu metalowego przetwórczego.

Zaświadczenia.

W roku sprawozdawczym, jak i w latach poprzednich, importerom polskim były udzielane przez Ministerstwo Skarbu w porozumieniu z Ministerstwem Przemysłu i Handlu ulgi celne dla maszyn niewyrabianych w kraju. Ulgi te przyznawano na podstawie zaświadczeń, wydawanych przez Polski Związek Przemysłowców Metalowych. Zaświadczeń takich w ciągu roku 1934 wydał Związek 405 (wobec 161 w 1933 r., 163 w 1932 r., 245 w r. 1931, 310 w r. 1930) Dotyczyły one następujących rodzajów i ilości maszyn:

Na obrabiarki do metali	104	zaświadczenia
„ maszyny elektryczne	16	„
„ „ włókiennicze	48	„
„ „ papiernicze	68	„
„ „ drukarskie	21	„
„ „ dla przemysłu chemicznego	4	„
Na maszyny dla przemysłu gumowego	5	„
Na maszyny dla przemysłu garbarskiego	4	„
Na maszyny dla przemysłu drzewnego	2	„
Na maszyny dla przem. ceramicznego	2	„
Na maszyny do wyrobu obuwia	3	„
Na maszyny dla hut szklanych	12	„
Na silniki spalinowe	4	„
Na różne maszyny	112	„

Ogółem . 405 zaświadczeń

Oprócz wymienionych wydano w tymże okresie 52 różne inne zaświadczenia, dotyczące spraw zawodowych, razem przeto wydano 457 zaświadczeń. Odmówiono wydania zaświadczeń, z uwagi na możliwość otrzymania odnośnych maszyn w kraju, w 58 wypadkach.

Sprawy eksportowe.

Zarząd P. Z. P. M. od szeregu lat poświęca specjalną uwagę eksportowi i w celu jego wzmocnienia został utworzony w r. 1925 Związek Eksportowy Przemysłu Metalowego Przetwórczego przy P. Z. P. M. Przychylnemu ustosunkowaniu się Rządu zawdzięczać należy, że pomimo niezmiernego skurczenia się rynków światowych, pogorszenia sytuacji walutowej w rozmaitych krajach i wprowadzenia przez szereg państw dotkliwych ograniczeń przy imporcie towarów z zagranicy, eksport wyrobów przemysłu metalowego nie tylko się utrzymał, lecz nawet w 1934 roku w porównaniu z rokiem 1933 wzrósł z 8.416.933 zł. do 13.764.270 zł. (według danych statystyki Związku Eksportowego Przemysłu Metalowego Przetwórczego i Związku Eksportowego Hut).

W dn. 4 grudnia 1934 r. Polski Związek Przemysłowców Metalowych i Związek Eksportowy P. M. P. zorganizowały zebranie, poświęcone omówieniu eksportu wyrobów metalowych. Zebranie zaszczylił swą obecnością Pan Minister Przemysłu i Handlu Dr. Floyar-Rajchman w towarzystwie Pana Wiceministra Dr. F. Doleżala, Dyrektora Departamentu Cel St. F. Królikowskiego, Naczelnika inż. J. Dembowskiego, Naczelnika pułk. F. Kwiatka, Naczelnika inż. Sz. Rudowskiego, Naczelnika S. Sadowskiego, Szefa K. Patka, Rady Z. Morawskiego, Rady W. Wardaszkę, Rady S. Frankowskiego, Rady J. Barańskiego, Rady W. Wolskiego i Rady Z. Lehockyego.

Po wysłuchaniu ogólnego referatu ś. p. Profesora S. J. Okolskiego i szeregu referatów na temat eksportu wyrobów przemysłu metalowego, Pan Minister Dr. Floyar-Rajchman wypowiedział następujące słowa:

„Sprawy, o których była tu mowa, jakkolwiek ogólnie znane, muszą być stale badane i egzaminowane. Są one przedmiotem ciągłej troski mojego resortu. Zadowolony jednak jestem, że dano mi sposobność zetknięcia się z temi zagadnieniami, postawionymi na płaszczyźnie życia praktycznego przez panów, którzy się sami bezpośrednio eksportem zajmujecie.

Zadowolony budzi we mnie zaobserwowane tu niewątpliwej tendencji eksportowej, którą tak chętnie zawsze podsycamy. Stwierdzić należy, że ten kierunek zainteresowań istnieje i zyskuje na sile i dlatego stwarzać musi możliwości rozwoju. Mam nadzieję, że zastosowane będą wszelkie środki i poczynione wszelkie wysiłki, aby umożliwić posuwanie się tych spraw dalej—ku coraz to pomyślniejszym rezultatom.

Pouczanie tak wytrawnych pionierów w dziedzinie eksportu, jak ci, z którymi się tutaj zetknąłem, uważam za zbyt cenne.

W samej tej pracy musi być jednak zachowana równowaga między wysiłkami przemysłu w zakresie eksportu a środkami, które rozporządza Rząd w zakresie popierania go. Przy zachowaniu tej równowagi i w oparciu o rynek wewnętrzny mogą być, i mam nadzieję, że będą osiągnięte, dobre wyniki.

Przemysłowi metalowemu życzę jak najlepszych rezultatów na tej drodze”.

Opierając się na tych słowach zachęty Pana Ministra. Zarząd Związku rozwinął dalszą intensywną działalność w znacznie szerszym zakresie, która już się odnosi do działalności Związku w 1935 r.

Referaty, wygłoszone na posiedzeniu w dniu 4.XII.34 r. zostały opublikowane w oddzielnej broszurze, zatytułowanej: „Eksport wyrobów metalowych w oświetleniu przemysłowców“, którą można otrzymać w biurze Związku.

Nowe działy produkcji.

W ciągu roku 1934 niektóre z fabryk związkowych wprowadziły u siebie nowe działy wytwórczości, rozpoczynając wyrób nowych artykułów i przyczyniając się w ten sposób do rozszerzenia zakresu produkcji krajowej i zmniejszenia zależności rynku od przywozu z zagranicy. Były to:

1) Zakłady Przemysłowo-Handlowe Wład. Paschalski w Warszawie, które rozpoczęły budowę maszyn do wyrobu drutu kolczastego.

2) Fabryka Maszyn i Odlewnia Żelaza Müller i Seidel S. A. w Łodzi, która rozpoczęła produkcję młynków, motaków oraz cewiarek krzyżowych o wrzecionach poziomych — wszystkie maszyny do jedwabiu.

3) Stocznia Gdyńska S. A. w Gdyni rozpoczęła produkcję: „rozbiórka i cięcie statków“ na złom dla naszych hut, stwarzając w ten sposób na terenie Polski, poza Gdańskiem, zupełnie nową gałąź przemysłu, która wobec zwiększającego się stale zapotrzebowania na złom stalowy ma przed sobą poważne widoki rozwoju.

4) Fabryka Dźwigów Bracia Jenike S. A. w Warszawie rozpoczęła budowę pras hydraulicznych do badania betonu.

5) Fabryka Maszyn i Kamieni Młyńskich Łęgiewski i Hartwig w Warszawie rozpoczęła budowę maszyn do wyrobu oleju tachinowego z ziarna sezamowego oraz maszyn do wyrobu chałwy.

6) Fabryka Maszyn i Odlewnia Żelaza Walde-mar Krusche i S-ka w Pabjanicach pod Łodzią przystąpiła do produkcji maszyn-kopjarek do frezowania obcasów.

7) Fabryka Wyrobów Metalowych Adolf Feigenbaum i Syn w Warszawie rozpoczęła wyrób piast rowerowych wolnobiegowych systemu „Torpedo“.

Sprawy robotnicze.

Związek zalecił fabrykom stowarzyszonym wprowadzenie 48 godzinnego tygodnia pracy oraz opłat za godziny nadliczbowe i urlopy według znoweliżonych ustaw.

Zarząd Oddziału Warszawskiego zalecił fabrykom położonym na terenie Warszawy przyjmowanie do pracy w razie wolnych miejsc zwolnionych robotników ze zlikwidowanej Warszawskiej S. A. Budowy Parowozów.

W końcu października, na tle żądań formierzy, wybuchł strajk we wszystkich odlewniach warszawskich, który trwał 3 tygodnie i został zakończony po odbyciu przez Związek szeregu posiedzeń oraz przeprowadzeniu konferencji u inspektora pracy, zawarciem z przedstawicielami Związku Robotników Przemysłu Metalowego w Polsce umowy zbiorowej

dla formierzy i robotników pracujących w odlewniach warszawskich, na okres jednego roku z możliwością prolongaty.

Sprawy socjalne.

Jak już zaznaczyliśmy wyżej, władze Związku zwracały w roku sprawozdawczym szczególną uwagę na kwestję obciążeń socjalnych, które w związku z wejściem w życie od 1 stycznia roku sprawozdawczego ustawy scaleniowej znacznie wzrosły.

W okresie sprawozdawczym opublikowano w tej dziedzinie szereg dekretów lub rozporządzeń, które były badane i dyskutowane zarówno na terenie samego Związku, jak i w organizacjach samorządu gospodarczego oraz na konferencjach z udziałem przedstawicieli władz, o czym wspominaliśmy wyżej. Między innymi, z ważniejszych rozporządzeń z dziedziny socjalnej ogłoszono:

1) Rozporządzenie Ministra Opieki Społecznej z dn. 24 stycznia o rozjemstwie przy zatargach zbiorowych w przemyśle i handlu.

2) Ustawę scaleniową, która, oprócz wzrostu obciążeń osób ubezpieczonych i zakładów pracy, wniosła, zamiast ulepszeń, komplikacje i zamieszanie w zakresie administracji ubezpieczeniowej.

3) Ustawę o ułatwieniach w spłacie zaległości na rzecz instytucji ubezpieczeń społecznych z dn. 9 kwietnia 1934 r.

4) Dekret z dn. 24 października o zmianach w ustawie o ubezpieczeniach społecznych.

5) Dekret o połączeniu Funduszu Bezrobocia z Funduszem Pracy

6) Dekret o Sądach Pracy.

Delegacje.

Celem uczestnictwa przedstawicieli Związku w czynnościach organów rządowych i samorządowych, przewidujących udział czynnika obywatelskiego, dokonano w r. 1934 następujących delegacji z grona członków zrzeszonego przemysłu metalowego.

W Państwowej Radzie Komunikacyjnej w roku sprawozdawczym Polski Związek Przemysłowców Metalowych był reprezentowany przez swego delegata p. inż. Antoniego Dunina oraz przez jego zastępcę p. dyr. Adama Kręglewskiego.

Za pośrednictwem Centralnego Związku Przemysłu Polskiego wskazano delegata do Zarządu Obwodowego Ziemińskiego Funduszu Bezrobocia w Warszawie p. inż. M. Myślińskiego, zgłoszono kandydaturę p. dyr. B. Cywińskiego na członka Obwodowej Komisji Odwoławczej Funduszu Bezrobocia oraz kandydaturę p. dyr. S. Dzierżanowskiego na członka Komisji Rewizyjnej Ubezpieczalni.

Za pośrednictwem Izby Przemysłowo-Handlowej w Warszawie przedstawiono 4 kandydatów na członków Komisji Odwoławczej podatków dochodowego i przemysłowego, a mianowicie pp. T. Windygę, T. Makarewicza, St. Jarkowskiego i Wł. Rozenfelda.

Sprawy społeczne i filantropijne.

W roku sprawozdawczym wydatkowano na cele społeczne i filantropijne:

1) na Tow. Kursów Zawodowych . . .	zł. 200,00
2) „ Muzeum Przemysłu i Techniki . . .	zł. 200,00
3) „ Związek Obrony Przemysłu Pol. . .	zł. 100,00
4) „ różne drobne ofiary	zł. 360,30
Ogółem	zł. 860,30

Wzorem lat ubiegłych fabryki związkowe udzieliły w ciągu roku za pośrednictwem Związku 45 praktyk wakacyjnych studentom wyższych uczelni technicznych oraz uczniom szkół technicznych średnich. W ogólnej liczbie praktyk były 22 płatne, reszta zaś 23 bezpłatne. Znaczne zmniejszenie ogólnej ilości praktyk, jak i praktyk płatnych w stosunku do liczb lat poprzednich tłumaczy się niezwykle ciężką sytuacją wielu przedsiębiorstw przemysłowych.

W maju kuratorium istniejącego przy Związku funduszu stypendjalnego imienia ś. p. Bronisława

Załęskiego przyznało stypendjum po raz drugi studentowi VIII semestru Politechniki Warszawskiej — p. Józefowi Sobkowiakowi.

Biblioteka.

Biblioteka P. Z. P. M. powiększyła się w roku sprawozdawczym o 58 książek oraz o 97 broszur. Wobec powyższego liczyła ona w końcu 1934 roku 908 książek oraz 1.511 broszur.

Biuro Związku.

W ciągu roku 1934 biuro Związku otrzymało 4.615 listów, wysłało zaś 3.703 listy. W tej ostatniej liczbie zawierają się liczone jako pojedyncze jedno-brzmiające listy i zaświadczenia, wysyłane pod jednym numerem do wszystkich fabryk związkowych.

ZEBRANIE ODDZIAŁU RADOMSKO-KIELECKIEGO P. Z. P. M.

W Oddziale Radomsko-Kieleckim, który po kilkuletnim zawieszeniu działalności został zorganizowany na nowo z początkiem bieżącego roku pod dyrekcją p. W. Eychlera, odbyło się d. 21 maja r. b. Walne Zgromadzenie członków Oddziału. W Zgromadzeniu tem wzięli po raz pierwszy udział przedstawiciele Państwowych Wytwórni Uzbrojenia, które przystąpiły do Związku, a to w osobach pp. dyrektorów: inż. K. Ołdakowskiego z Radomia i inż. K. Szaniawskiego ze Skarżyska. Na Zgromadzenie Walne Oddziału przybył z Warszawy p. inż. A. Dunin, dyrektor P. Z. P. M.

Przewodniczący p. inż. O. Kwieciński, dyrektor S. A. „Huta Ludwików“, otwierając zebranie, wygłosił przemówienie, poświęcone ś. p. Marszałka Józefa Piłsudskiego, poczem odczytał treść depe-szy kondolencyjnej wysłanej przez Oddział na ręce p. Prezesa Rady Ministrów. Obecni wysłuchali przemówienia stojąc, oraz uczcili pamięć Zmarłego jednominutowym milczeniem.

Głównym punktem porządku dziennego było omówienie programu działalności Oddziału; program, opracowany przez dyrektora Eychlera, obejmuje sprawy podatkowe, robotnicze i socjalne.

Dyrektor Dunin wskazał na konieczność rozszerzenia dziedziny zainteresowań Oddziału ze względu na olbrzymi zakres spraw, jakie życie gospodarcze musi nieustannie rozważać i rozstrzygać; są to między innymi sprawy cen i gatunków surowców, transportów, taryf, sprawy kredytowe (w szczególności kredyty dla modernizacji urządzeń), sprawy traktatowe i eksportowe i wiele innych.

Dłuższą dyskusję zakończono apelem do członków, aby zwracali się ze wszystkimi, nawet najdrobniejszymi sprawami do Oddziału i do Związku, które zawsze w miarę sił i możliwości będą się starały nieść pomoc i ułatwienia w tych trudnościach, jakie przemysł obecnie musi zwalczać.

Wybory Zarządu Oddziału i przyjęcie regulaminu odłożono do następnego zebrania, wyznaczonego na 28 maja.

Obecny skład Komisji Organizacyjnej w osobach pp. O. Kwiecińskiego, S. Knowiakowskiego, I. Rosenberga i W. Eychlera został uzupełniony przez wejście do Komisji pp. K. Ołdakowskiego i K. Szaniawskiego.

VI MIĘDZYNARODOWY KONGRES NAUKOWEJ ORGANIZACJI W LONDYNIE

Polski Komitet Naukowej Organizacji komunikuje, że VI Międzynarodowy Kongres Naukowej Organizacji odbędzie się w dniach 15 — 20 lipca 1935 roku w Londynie.

Na Kongres powyższy zgłoszono 202 referaty. Będą one rozesłane w maju r. b. do tych osób, które przed tym terminem zapiszą się na Kongres.

Zapisy na VI Międzynarodowy Kongres Naukowej Organizacji przyjmuje Polski Komitet Naukowej Organizacji, Warszawa, Mokotowska 51 m. 60, tel. 816-43 lub 838-13

MIĘDZYNARODOWY KONGRES ODLEWNICZY I WYSTAWA ŚWIATOWA W BRUKSELI

W dniach 20—25 września b. r. odbędzie się w Brukseli pod wysokim protektoratem Jego Królewskiej Mości Króla Leopolda III Międzynarodowy Kongres Odlewniczy, przypadający w okresie trwania Światowej Wystawy.

Obok konferencji technicznych i części oficjalnej program uwzględni w szerokim zakresie zwiedzanie zakładów przemysłowych i stoisk wystawowych, a także wycieczki turystyczne po kraju.

Organizatorzy Kongresu liczą się z możliwością przyjazdu większych grup majstrów oraz rzemieślników z poszczególnych krajów i w tym celu odpowiednio układają program zwiedzania Wystawy oraz zakładów przemysłowych.

Organizację oficjalnej polskiej delegacji na Kongres wzięło na siebie Koło Odlewników, które zgłosiło również referat wymienny.

Koszt kart uczestnictwa wynosi 100 fr. belg. łącznie z publikacjami Kongresu, względnie 50 fr. belg. bez publikacji. Karty uczestnictwa upoważniają do bezpłatnego wejścia na Wystawę oraz do 35% zniżki na kolejach belgijskich.

Zgłoszenia na Kongres oraz ewentualne zapytania należy kierować do Sekretarjatu Koła Odlewników (Stowarzyszenie Techników Polskich w Warszawie, ul. Czackiego 3—5).

Sekretarjat Koła Odlewników pozostaje w ścisłym kontakcie z Komitetem Organizacyjnym Kongresu i w miarę otrzymywania dalszych danych, jak również w miarę organizowania grupy wewnątrz kraju, podawać będzie uzupełniające informacje w komunikatach.

WYKŁADY O POLSKIM HANDLU ZAMORSKIM

Towarzystwo Wystaw i Targów w Gdyni zawiadamia, że podczas trwania Polskiej Wystawy Przemysłowo-Rzemieślniczej w Gdyni odbędą się wykłady o handlu zamorskim Polski, organizowane przez prof. dr. Tadeusza Hilarowicza, rektora Międzynarodowych Wykładów Akademickich w Gdyni. Otwarcie wykładów nastąpi 14 lipca r. b., zakończenie 1 sierpnia r. b.

Bliższych szczegółów udziela Towarzystwo Wystaw i Targów w Gdyni, ul. Kilińskiego 12, telefon 12-73.

ZE SPRAWOZDANIA ZWIĄZKU EKSPORTOWEGO PRZEMYSŁU METALOWEGO PRZETWÓRCZEGO ZA R. 1934

Według sprawozdania Związku Eksportowego Przemysłu Metalowego Przetwórczego za rok 1934 wywóz artykułów korzystających ze zwrotu cła w branży metalowej przetwórczej i podlegających rejestracji w tym Związku był następujący:

	waga w kg.	wart w zł.
1. Odlewy żeliwne	3 414 032	1 550 237 —
2. Maszyny i narz. roln.	218 843	127 753 —
3. Wyroby ze stali szlachetn.	—	—
4a. Blacha pokryta cynkiem płaska	3 158 827	1 319 663 —
4b. „ „ „ falista	137 983	60 656 —
5. Konstrukcje żel. i wyroby kotłowe	20 650	23 804 —
6. Wyroby z blachy	3 722	7 229 —
7. Naczynia blaszane emaljow.	1 050 448	2 044 893 —
8. Druć żelazny	1 157 328	358 563 —
9. Gwoździe	69 277	34 030 —
10. Wyroby żelazne i stalowe	134 191	101 440 —
11. Butle stalowe	—	—
12. Hacele	1 571	2 795 —
13. Wagony towarowe	—	—
14. Parowozy	190 106	491 100 —
15. Części parowoz. specj. p. 23 rozp. 6. II. 30.	—	—
16. Inne części parowoz. i wagon. p. 24 rozp. 6. II. 30.	123 397	171 597 —
17. Tendry	12 461	23 600 —
18. Rury kompensac.	—	—
19. Przewody rurowe	—	—
20. Maszyny włókiennicze	1 840 546	3 661 807 —
21. Obrabiarki	151 746	338 781 —
Ogółem	11 685 128	10 317 948 —

Porównyując powyższe dane z rokiem poprzednim, w którym wywóz wynosił 5 526 722 kg, a wartość zł. 6 179 743, ogólna ilość powiększyła się wagowo dwukrotnie, zaś wartość wykazuje zwiększenie o 60%. Jeden kilogram masy wywożonego towaru kosztował w r. 1934 zł 1,70, gdy w roku 1933 — zł 1,10.

Co do miejsca przeznaczenia, eksport szedł w następujących kierunkach:

w Europie do 28 krajów	w ilości 5 726 104 kg	wartości 5 344 622 zł
w Azji do 13 krajów	w ilości 4 068 998 kg	wartości 2 021 426 zł
w Afryce	833 358 „	1 296 403 zł
w Ameryce	1 040 000 „	1 637 581 zł
w Australji	16 268 „	17 915 zł

ZAKŁADY PRZEMYSŁOWE BLIŻYN

Dowiadujemy się, że Zakłady Przemysłowe Bliżyn znajdują się w stanie upadłości (nadzór sądowy) już 5-ty rok i do obecnej chwili termin licytacji nie jest znany. Specjalnością zakładów były maszyny i narzędzia rolnicze oraz różne odlewy żeliwne.

Wszelkie maszyny fabryczne i narzędzia pozostają w całości i w komplecie, jako nieruchomości z przeznaczenia. Ogółem zakłady posiadają 38 ha 5131 m² gruntu, w tym pod zabudowaniami 7995 m² placu, przy stacji kolejowej ok. 16000 m², całość w jednym kawałku.

Obecnie losy obiektu spoczywają w rękach Banku Gospodarstwa Krajowego.

Podajemy wiadomość powyższą ze względu na możliwość zainteresowania się przemysłowców tym dość poważnym obiektem, znajdującym się w wyjątkowym punkcie, t. j. w odległości 9 km. od Skarżyska.

WIADOMOŚCI Z ZAGRANICY

Wzrost eksportu kos z Austrii. Eksport kos austriackich wykazuje znaczny wzrost. Podczas gdy w styczniu 1934 r. wywieziono 70000 sztuk, to w styczniu r. b. 155000 sztuk, a w lutym — 331000 sztuk. Największym odbiorcą kos austriackich są Włochy.

Austria dostarcza armaturę i pompy do Indji. Austrjackie fabryki armatury otrzymały poważne zamówienia na dostawę armatury do Indji. Również fabryki pomp wykonują obecnie zamówienia dla Indji.

Wiek maszyn w przemyśle amerykańskim. „Machineries and Allied Industries Institute“ ogłosił w czasopiśmie „American Machinist“ zestawienie wieku maszyn zainstalowanych w przemyśle Stanów Zjednoczonych 65% zainstalowanych obrabiarek miało ponad 10 lat, podczas gdy w 1925 roku ilość zainstalowanych obrabiarek mających ponad 10 lat stanowiła tylko 44% ogólnej ilości zainstalowanych maszyn. Najwięcej starych maszyn, bo 80% pracowało w przemyśle wyposażenia odlewni i w fabrykach turbin, nieco mniej w fabrykach pomp i kompresorów (77%), maszyn tkackich i górniczych (72%), znacznie mniej w przemyśle samochodowym (52%), a najmniej w przemyśle lotniczym (12%).

Rosyjska surówka w Stanach Zjednoczonych. Do portu nowojorskiego nadszedł przed paru tygodniami pierwszy transport surowki rosyjskiej w ilości 1400 tonn.

Ceny metali według notowań giełdy londyńskiej w dn. 28. V. 1935 r. w złotych po kursie dnia za tonaż metr.

Aluminium	2590	Miedź standard	902
Antymon	—	Ołów miękki	380
Cyna standard	5966	Nikiel	5245
Cynk hutniczy	372	Rtęć	—
Miedź elektrolityczna	991	Srebro za 1 kg.	120

Na rynku londyńskim w bieżącym tygodniu ceny metali kształtowały się, w porównaniu z cenami ostatnio przez nas notowanymi, następująco: podniosły się metale: ołów o ok. 7%, miedź standard o ok. 4%, miedź elektrotechniczna o ok. 3,5%, cyna o ok. 2% i srebro o ok. 1,5%; spadł jedynie cynk o ok. 1,5%. Aluminium i nikiel bez zmiany. Antymonu i rtęci nie notowano.